

Ніва

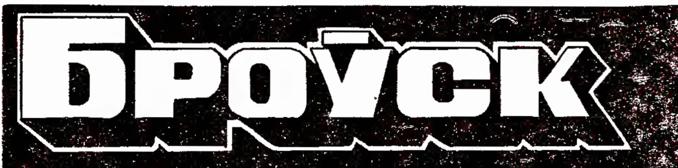
БЕЛАРУСКІ ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНЫ ТЫДНЁВІК

№ 2 (1194) ГОД XXIV БЕЛАСТОК 14 СТУДЗЕНЯ 1979 г. ЦАНА 60 гр.

А за гэтым паваротам пушчанскі краявід яшчэ больш маляўнічы.

КРАЯЗНАЎЧЫ СЛОЎНІК

Броўск

І назвы маюць часы свайго росквіту. Яшчэ ў мінулым стагоддзі „Броўскам" называлі невялічкае паселішча на беразе ракі Нарвы, у якім была лесвічоўка для лесніка, што даглядаў за маленькім „абходам" на самым паўночным рубяжы Белавежскай пушчы. Потым гэтая мясціна стала сядзібай Броўскага надлясніцтва, якому было падпарадкавана некалькі суседніх абходаў. Пасля вайны, хоць сам Броўск знаходзіўся за граніцай, у Савецкай Беларусі, яго імем названа даволі вялікае надлясніцтва, што ахоплівала значны кавалак, бо ў звыш 8 600 гектараў пушчы, ад ракі Нарвы на поўначы да рэчак Гвознай і Нараўкі на поўдні. Некалькі год таму назад да яго далучылі вялікія пушчанскія абшары надлясніцтваў Нараўка і Лядская пушча і, такім чынам, цяпер ва ўладанні Броўска знаходзіцца амаль палова ўсяго абшару Белавежскай пушчы. І так назва „Броўск", хоць і адарвалася ад свайго кораня, усё ж жыве і расшырае свой абсяг!

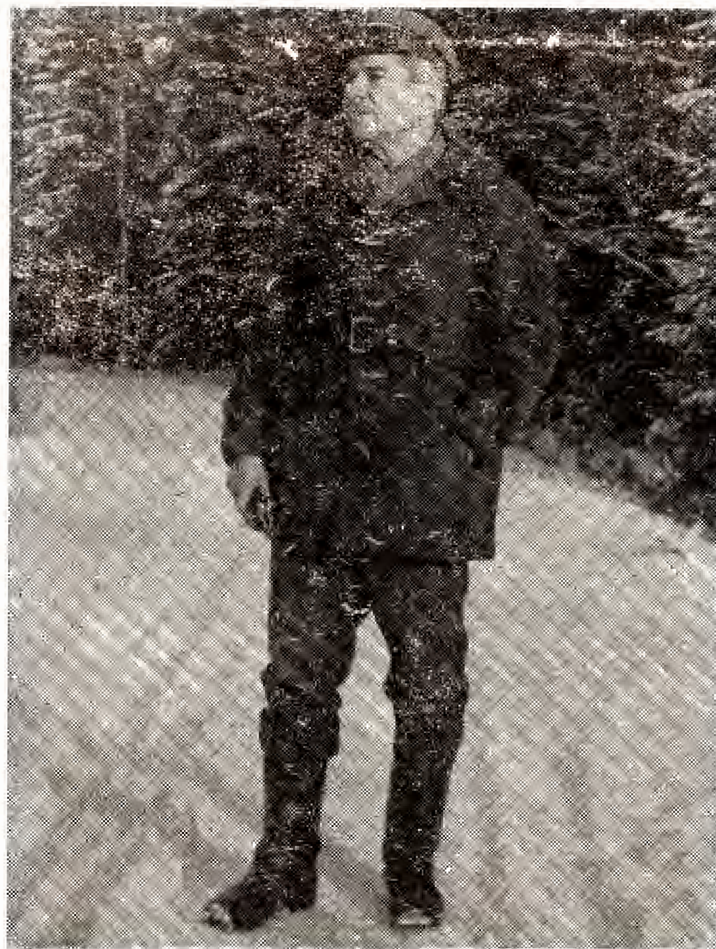
Вядома, і кавалак Белавежскай пушчы з былога надлясніцтва Нараўка, і тым болей сама Лядская пушча заслугоўваюць асобных артыкулаў у нашым „Слоўніку", таму сёння мы зоймемся абшарам ранейшага надлясніцтва Броўск.

І адразу заўважым, што гэты абшар лесу мае багатую і не такую ўжо цалкам „пушчанскую" ці нават „лясную" гісторыю. Цяжка сказаць, ці густа яе насяляў чалавек у каменную эпоху, хоць на пясчаных „грудах" па-над ракою Нарвай каля Баб'яй Гары і Семяноўкі напэўна ён пакінуў сляды свае бытнасці, падобна тым, якія адкрыў драгічынскі археолаг З. Шміт у дваццатых гадах нашага стагоддзя каля вёскі Рудня, усяго якіх 10 кіламетраў ніжэй па цячэнню ракі. Там якраз знаходзілася стаянка першабытных людзей з неаліта (гэта значыць з часоў ад 4500 да 3700 гадоў таму назад). Не пакідалі людзі гэтых мясцін і ў далейшым, пра гэта сведчыць адкрытае непадалёк ад Броўскага надлясніцтва, ва ўрочышчы Гайдукі, пахаванне дзіцяці з III-IV стагоддзяў нашай эры, а каля вёсак Кутавой і Катлоўкі — курганы з V—VI стагоддзяў нашай эры. А ўжо ў IX—XIII стагоддзях было тут надта людна! У міжрэччы Нараўкі і Гвознай нашыя продкі пакінулі сотні курганоў, якія яны насыпалі на магілах са спаленымі або і не спаленымі астанкамі сваіх родзічаў. Некаторыя з гэтых збудаванняў вучоныя даследавалі, значная колькасць іх астаецца невядомай для археолагаў, але пра іх дасканала ведаюць жыхары Альхоўкі, Грушкаў, Масева і іншых тутэйшых сёлаў. Мне самому таксама паказалі адзін з такіх курганоў у пушчы — непадалёк дарогі з Альхоўкі ў Масева.

Але не толькі ў зямлі захаваліся помнікі з тых адлеглых часоў. З аднаго з самых старажытных пісьмовых помнікаў, Іпацьеўскага летапісу, вядома, што гэтыя землі ў XII-XIII стагоддзях былі месцам вельмі актыўнага дзеяння князя валынскага Рамана Мсціслававіча, яго сыноў: караля Данілы і князя Васілька і іх нашчадкаў. Не інакш, як сюдою імчаўся ў 1260 годзе з Мельніка над Бугам кароль Даніла Раманавіч, каб захапіўшы з Ваўкавыска падданага яму князя Глеба, кінуцца ў пошукі любімага свайго сына Рамана Данілавіча, якога схапілі ў палон літоўскія князі Таўціл і Вайшэлк, сыны Міндоўгавы. Данілавы ды Глебавы дружыны перахрэслі ўсё паміж Нарвай і Шчарай, але нават на след Раманаў не натрапілі. Надта ж умела звялі са свету маладога рускага каралевіча літоўскія каралевічы, яго канкурэнты да ўладання над Чорнай Руссю. У глыбокай жалобе вярнуўся ў Мельнік кароль Даніла. Там жа яго чакалі таксама невясёлыя весткі: з Яцвягіі на поўдзень калілася незлічоная арда татараў на чале з крывавым цемнікам Бурундаем. І хіба ж пасля гэтага ў міжрэччы Нараўкі і Нарвы на месцы людскіх паселішчаў пачаў расці лес...

Гадоў праз дванаццаць-трынаццаць князь літоўскі Трайдэн з поўначы і князь валынскі Уладзімір Васількавіч з поўдня пачалі сабе вырываць з рук абшары верхняга цячэння Нараўкі, Нарвы, Свіслачы, Зэльвы, Ясельды, Лясной. Пад 1273 годам у тым жа Іпацьеўскім летапісе чытаем: „Тройденій же послаВъ пешце та темь воевашеть Володимера, а Володимеръ послаВъ тако-же, и тако воевастася лето цело". І такое цягнулася некалькі год, аж урэшце рэшт абодва суседзі „уиристася и начаста быти въ велици любви..." А што ж пакінулі пасля сябе гэтыя падзеі? Пэўна такія назвы ўрочышчаў, як „Паліска" ці „Мырха" — выразна балтыйскага паходжання.

(Працяг на стар. 4)

Звыш трыццаці год на лясной службе знаходзіцца Аляксей Савіцкі — дасканалы знаўца пушчы і замілаваны паляўнічы.

Гутарка дзядзькі Максіма

Маўчаў я доўга. Гэта праўда. Даруйце старому. Найперш маўчаў я таму, што злосць на пагоду запаўняла маё сэрца. Збожжа ледзь пазвозіў у гумно, а бульбу і буракі проста з балота прыходзілася вырываць. Чалавек вяртаўся з поля і толькі марыў, каб як найхутчэй дапасці да пасцелі.

А калі ўжо справіўся я неяк з асенняй уборкай, тады з'явілася ў мяне жонка майго сына з нечаканай прапановай. „Дзедку, кажа яна, паедзем у Турцыю". „А чаго мне да туркаў?", — гавару ёй, а яна кажа: „Вам то нічога, але мне трэба, вельмі трэба, бо ўсе мае сяброўкі ўжо там пабывалі, а якія цудоўныя кажухі папрывозілі!"

Я глядзеў на яе і здавалася мне, што знаходжуся якраз на турэцкай пропаведзі, бо ніяк не мог зразумець, чаго яна ад мяне хоча, чаму за кажухамі аж у Турцыю ехаць. Хто гэта бачыў? То ж і ў нас, слава богу, мужыкі самі вырабляюць авечыя скуркі. Аднак сыновая даводзіла мне, што нашы кажухі — гэта мужыцкая ерунда, а турэцкі кажушок — вось тавар! 25 тысяч злотых плоцяць за яго на кірмашы. Толькі яна баіцца ехаць, бо туркі, мабыць, вельмі ласыя на нашых жанчын, асабліва на бландзінак, такіх, як мая фарбаваная сыновая. І таму муж, значыць мой сын, не хоча яе адной пусціць...

Што ж было рабіць? Згадзіўся я на гэтую паездку, тым болей, што мая Палашка да гэтага мяне заахвочвала.

Сярод туркаў

„Такога турка, як ты, гаварыла яна, цяжка будзе там адрозніць ад усіх іншых туркаў". І самому таксама хацелася паглядзець, як жывуць гэтыя туркі, ды ўсе іншыя народы, бо ў Турцыю прыйшлося нам дабірацца праз Савецкі Саюз, Румынію і Балгарыю.

Сяджу я ў спальным вагоне, ужо адляжаўся і выспаўся, ды ўзіраюся ў акно, за якім, быццам у фільме, мільгацяць незнаёмыя палі, лясы, вёскі і гарады. Вось цікава, куды не паедзеш, усюды на нашай зямлі жывуць людзі. А ў іх свае турботы, свае справы... Хацелася б спыніць гэты цягнік, прывітаць па-сяброўску першага-лепшага чалавека, запытаць, як яму жывецца? На жаль, цягнік толькі зрэдку спыняецца на станцыях, і найчасцей тады, калі наведваюць нас пагранічнікі або тамажнікі. Найперш польскія, затым савецкія, а пасля румынскія, балгарскія і ўрэшце, недзе апоўначы трэцяга дня падарожжа, паявіліся туркі.

Нас у купэ чацвёра: я з сыновай і нейкая варшавянка, маладзенькая бландзінка Тэрэса са сваім знаёмым, шмат старэйшым за яе чалавекам. Абое яны турбуюцца за свае кролікавыя футры. У Тэрэсы яно шэрае, а ў яе знаёмага, пана Генрыка, чорнае, фарбаванае. Футра Тэрэсы вісіць на вешалцы, а пан Генрык нацягнуў сваё на сябе, ды яшчэ прыкрыў яго плашчом. У вагоне цёпла. Пот стружкамі цячэ па яго шчоках, а ён стаіць і паўтарае: „Холадна, холадна", — і зусім не звяртае на тое, што турак штосьці да яго гаворыць. На ўсё толькі адказвае: „Холадна".

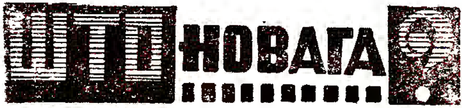
Я прыціснуў сваю сыновую ў куток, сяджу і гляджу на ўсё ды чакаю, што будзе далей. А тут турак згледзеў футра Тэрэсы і адразу да яе штосьці хутка зашчабятаў, з чаго зразумеў я адно слова: праблема. Бачу, што турак адной рукой учапіўся за футра, а другой лезе пад спадніцу пані Тэрэсы і паўтарае сваё „праблем". Неўзабаве паявіўся яшчэ адзін турак, мабыць, нейкі іх тамажны начальнік і выклікалі некуды нашу Тэрэску. Доўга яна не вярталася, вярнулася цэлая пачырванелая, знерваваная, а за ёю прыбег той самы турак, засмяяўся і заявіў: „О кей, но проблем!" — і пайшоў сабе, а мы спакойна леглі спаць.

Раніцай прывітаў нас Стамбул, даўнейшы Канстантынопаль, цэнтр старажытнай імперыі.

Над Басфорскім пралівам мільгацелі высокія жылыя карпусы.

— Хто жыве ў гэтых гмахах? — запытаў я аднаго турка, які крыху гаварыў па-польску.

Працяг на стар. 4

НАС УСЁ БОЛЬШ

Насельніцтва зямнога шара павялічваецца прыкладна на 2 працэнты ў год. Паводле даных прыватнай амерыканскай арганізацыі — фонд абароны навакольнага асяроддзя, цяпер на зямлі пражывае 4.365.300.000 чалавек. За мінулы год нас стала больш на 59 мільёнаў. Насельніцтва Кітая нядаўна перавысіла мільярд. На другім месцы Індыя — 656 мільёнаў чалавек. Затым ідзе Савецкі Саюз — 261 мільён. На чацвёртым месцы ЗША — 230 мільёнаў.

Як паведамляецца ў дакладзе, самы высокі тэмп росту насельніцтва — у Аб'яднаных Арабскіх Эміратах — 8,9 працэнта ў год, у Кувейце — 5,9 працэнта, у Лівіі — 4,1 працэнта. Штогадовы прырост насельніцтва ў Кітаі — 2,3 працэнта, у Індыі — 2,1 працэнта.

БЫЦЬ ЦІ НЕ БЫЦЬ ГІЛЬЯЦІНЕ?

У час дэбатаў у французскім парламенце пры абмеркаванні бюджэту міністэрства юстыцыі дэпутаты ўнеслі прапанову выключыць з артыкула расходаў зарплату „хавальніку" гільяціны і кату Францыі. Прынянцце гэтай прапановы азначала б адмену смяротнага пакарання ў Францыі. Аднак на пачатак будучага года намечаны дэбаты аб вышэйшай меры пакарання, і таму парламент пакінуў праект бюджэту міністэрства юстыцыі без змяненняў. Апошні раз пытанне аб адмене смяротнага пакарання ўзнімалася ў Францыі ў 1908 годзе.

■ 28.12.1978 г. адбылося пасяджэнне Прэзідыума ГП БГКТ. На ім выслухана і абмеркавана справаздача аб выкананні плана працы ў 1978 годзе і прыняты план на першае паўгоддзе 1979 г. У ім, між іншым, прадбачваецца пленум ГП БГКТ, прысвечаны працы гурткоў БГКТ.

■ У снежні 1978 г. Яніна Чэрнякевіч за дасягненні ў рэдагаванні „Зоркі" атрымала ўзнагароду Старшыні РСВ. Сардэчна віншуем!

У ГЭТЫМ ТЫДНІ

230 гадоў назад

16.I.1749 нар. В. Альф'еры, італьянскі паэт.

140 гадоў назад

19.I.1839 нар. П. Сезан, французскі жывапісец.

110 гадоў назад

15.I.1869 нар. Ст. Выспянскі, польскі драматург, паэт, мастак.

60 гадоў назад

15 I.1919 загінула Р. Люксембург, дзячка нямецкага, польскага і міжнароднага рабочага руху.

Niwa

BIAŁORUSKI TYGODNIK SPOŁECZNO-KULTURALNY

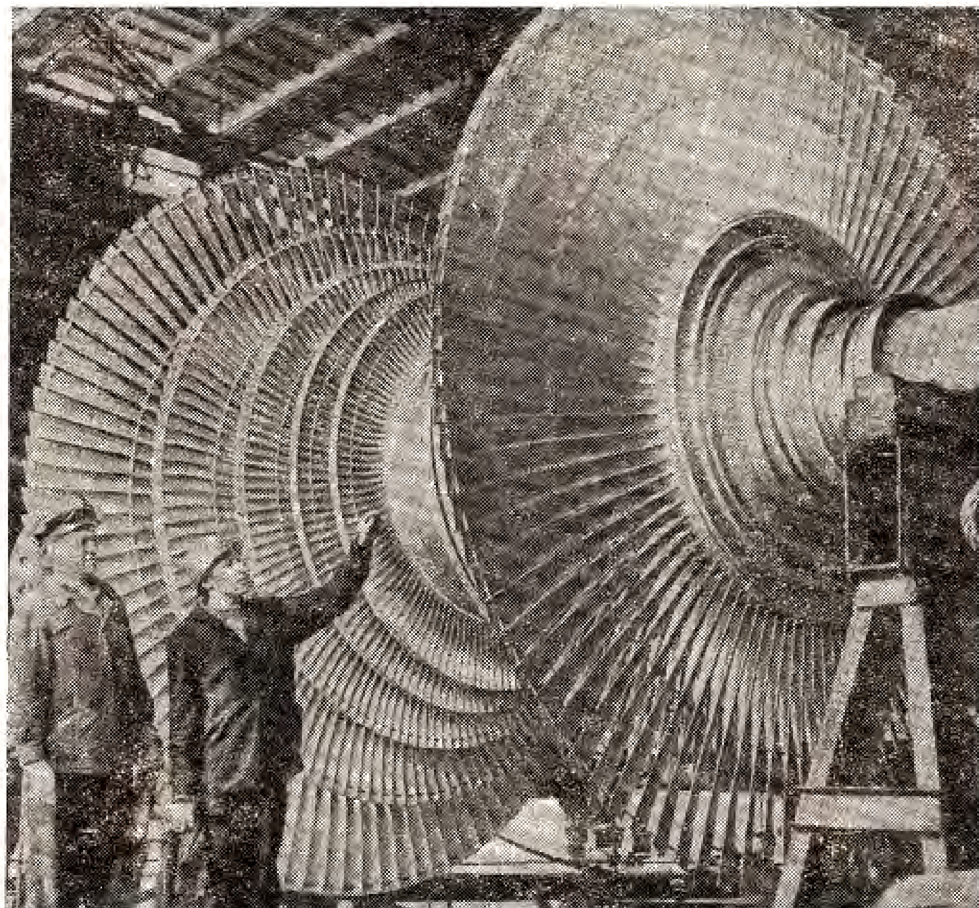
ODZNACZONY ZŁOTĄ ODZNAKĄ „ZASŁUŻONY BIAŁOSTOCCZYŹNIE"
Organ Zarządu Głównego Białoruskiego Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego

* *

ADRES REDAKCJI
Niwa
ul. Wesołowskiego 1
15-950 Białystok, skr. poczt. 149
tel. 2-32-41

* *

Wydawca:
RSW „Prasa-Książka-Ruch", Przedsiębiorstwo Wydawniczo-Kolportażowe w Białymstoku. Prenumeratę na kraj przyjmują Oddziały RSW „Prasa-Książka-Ruch" oraz urzędy pocztowe i doręczyciele. Cena prenumeraty rocznej 28 zł. 80 gr. Prenumeratę ze zleceniem wysyłki za granicę która jest o 50% droższa od prenumeraty krajowej, przyjmuje RSW „Prasa-Książka-Ruch", Centrala Kolportażu Prasy i Wydawnictw, ul. Towarowa 28, 00-958 Warszawa konto PKO nr 1531-71.
Indeks 36911/36671
B.Z.Graf. Zam. 33. Nakład 7.850 egz. S-4

На Лукомскай ДРЭС.

САВЕЦКАЯ БЕЛАРУСЬ

1 студзеня Беларуская ССР святкавала юбілей 60-годдзя свайго нараджэння.

Вялікая Кастрычніцкая сацыялістычная рэвалюцыя карэнным чынам змяніла лёс народаў Расіі. Пасля больш чым трохвяковага сацыяльнага і нацыянальнага прыгнёту, паўстала магчымасць утварэння ўпершыню ў гісторыі беларускага народа самастойнай Беларускай Савецкай дзяржавы.

Ужо ў снежні 1917 г. Камуністычная партыя паставіла пытанне аб арганізацыі Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі. У лютым 1918 года меркавалася склікаць з'езд Саветаў Беларусі, які павінен быў вырашыць пытанне аб утварэнні БССР, але гэтаму перашкодзіла наступленне войск германскіх імперыялістаў. Другі раз справа ўтварэння БССР была пастаўлена 21-23 снежня 1918 г. на Усерасійскім з'ездзе беларускай' секцыі РКП(б), а ў снежні таго ж года ЦК РКП(б) прыняў пастанову аб утварэнні БССР. 1 студзеня 1919 г. быў апублікаваны Маніфест Часовага рабоча-сялянскага ўрада Беларусі аб стварэнні Беларускай ССР. Дзень гэты стаў днём нацыянальнага свята беларускага народа.

Прыступаючы да прадстаўлення гаспадарчага і культурнага развіцця Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі, неабходна адзначыць, што была яна створана ў складаных умовах грамадзянскай вайны і замежнай ваеннай інтэрвенцыі. Нягледзячы на цяжкія ўмовы, з моманту ўстанаўлення савецкай улады рабочыя і працоўныя сяляне Беларусі пачалі перабудоўваць сваё жыццё на новы сацыялістычны лад. Важнай падзеяй у жыцці беларускага народа з'явілася ўступленне БССР у склад Саюза Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік, які быў створаны ў снежні 1922 года. Кіруючыся ленінскім планам пабудовы сацыялізму, рашэннем Камуністычнай партыі і Савецкага ўрада беларускі народ хаця з цяжкасцямі, але паспяхова ажыццявіў сацыялістычную індустрыялізацыю рэспублікі, калектывізацыю сельскай гаспадаркі і здзейсніў культурную рэвалюцыю.

У цяперашні час БССР з'яўляецца краінай высокаразвітай прамысловасці. Калі да рэвалюцыі большасць прамысловых прадпрыемстваў складалі маленькія майстэрні, якія займаліся выпускам падставовых сельскагаспадарчых прылад, то ў савецкі час на базе цяжкай індустрыі шырокае развіццё атрымала лёгкая і харчавая прамысловасць. Прадпрыемствы рэспублікі выпускаюць разнастайную прадукцыю: аўтамабілі, трактары, падшыпнікі, электрарухавікі, металарэжучыя станкі, матацыклы, веласіпеды, цэмент, шыфер, гадзіннікі, шарсцяныя тканіны, абутак і інш. За гады савецкай улады БССР стала вялікім эканамічным раёнам, які адыгрывае значную ролю ў агульнадзяржаўнай вытворчасці. Сярод усіх рэспублік СССР займае яна 2 месца па здабычы торфу, вытворчасці фанеры, ільноваакна і ільняных тканін і 3 месца па вытворчасці грузавых машын, трактараў, металарэжучых станкоў і цэмента. Прадукцыя беларускіх прадпрыемстваў, асабліва аўтамабільных, карыстаецца вялікім попытам не толькі ў Савецкім Саюзе, але і ў іншых краінах свету. Трактары, аўтамабілі, станкі і іншыя віды прамысловай прадукцыі Беларусь вывозіць больш чым у 30 краін свету. Дзякуючы хуткім тэмпам развіцця, аб'ём прамысловай вытворчасці павялічыўся ў 30 разоў у параўнанні з 1913 г. Цяпер Беларусь выпускае больш металарэжучых станкоў, чым выпускала іх уся дарэвалюцыйная Расія. Па прадукцыі некаторых відаў прамысловасці Беларуская рэспубліка абагнала многія капіталістычныя краіны свету. Напрыклад: па выпуску грузавых машын абагнала Аўстрыю, Швецыю, Данію, а па выпуску трактараў — Італію і Аўстрыю.

Карэнным чынам змянілася жыццё сялян Беларусі. Сацыялістычная перабудова і тэхнічнае пераўтварэнне сельскай гаспадаркі змянілі аблічча беларускай вёскі. Непараўнальна змяніўся культурны ўзровень вёскі. За гады савецкай улады беларускі народ ажыццявіў культурную рэвалюцыю. Яшчэ да Вялікай Айчыннай вайны ў БССР была ліквідавана непісьменнасць, паўстала многа сярэдніх школ. У цяперашні час навучаецца ў іх у шэсць разоў больш дзяцей, чым у школах, якія існавалі да рэвалюцыі. Створаны шматлікія культурна-асветныя ўстановы: тэатры, кінатэатры, клубы, музеі, бібліятэкі і іншыя.

Калі, напрыклад, у 1913 годзе на тэрыторыі Беларусі была 851 бібліятэка з 423 тысячамі экземпляраў, то цяпер маем іх 7255 з кніжным фондам 51908,4 тысяч тамоў.

Дасягненні Беларускай ССР за гады савецкай улады сведчаць аб правільнасці абранага шляху развіцця. Мы са свайго боку жадаем ёй далейшых поспехаў у развіцці і будаўніцтве савецкай гаспадаркі.

Н. Панасюк

ПРАЗ ТЫДЗЕНЬ У „Ніве"

Усё з зямелькі ● Новыя вершы Пімена Панчанкі ● Аб медыцынскай дапамозе ў Беларусі ● Пульс дома культуры ў Райску ● Піліп Саскіназірае за вясельнымі госцьмі ● Аб цішыні перад бурай расказвае Ніна Мушынская ● У чым корань — адказвае дзядзька Квас ● Аб Піліпках гаворыць солтыс ● Як стаць афіцэрам ● Весткі з Бельска, Заблудава, Орлі, Гайнаўкі, Крывяціч, Нараўкі ● Калі сняцца яблыкі ● Песня „Jesienne róże".

Sobota 13 I — 6.00 TTR. Mat. 6.30 Biol. 7.05 Mat. 7.35 Biol. 8.05 Dla kl. VIII Nauka o czł. 8.45 Pr. dnia. 8.50 Apel warszawski — film dok. 9.30 Pory roku: Styczeń. 10.30 Jerzy Surdel: Początek wielkiej przygody — filmy dok. 11.00 Poranek z kulturą. 12.30 Nowy lekarz — film NRD. 13.55 Radzimy rolnikom. 14.05 Studio 2.

Niedziela 14 I — 6.25 TTR. Mat. 6.55 Biol. 7.25 Nasze spot. 7.45 Now. w domu i zagr. 8.10 Emerytury dla rolników. 8.20 Sport. 9.00 Teleranek. 10.20 Antena. 10.45 Wielkie rzeki świata: Dunaj — film dok. 11.45 Dziennik. 12.00 Rolnicze rozmowy. 12.30 Tylko w niedzielę. — 19.00 Wieczorynka. 19.30 Dziennik. 20.30 Ślad na ziemi — odc. I serialu TP. 22.05 Sport.

Poniedziałek 15 I — 15.15 Pr. dnia. 15.20 NURT — mat. 15.50 Obiektyw. 16.10 Dziennik. 16.20 Dzień dobry, tu telewizja. 16.40 Zwierzyniec. 17.15 Sportowe echa niedzieli. 17.30 Z tamtej strony tęczy — pol. dramat obycz. 19.00 Uszatek i Zębatek. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.30 Teatr TV. S. Grochowiak: Po tamtej stronie świec. 21.50 Śledztwo zostało wznowione — pr. publ. 22.20 Jak? 23.00 Dziennik.

Wtorek 16 I — 9.00 Dla kl. I lic. J. pol. 10.00 Dla kl. II lic. J. pol. 15.15 Pr. dnia. 15.20 Klub Seniora. 16.10 Dziennik. 16.20 Dzień dobry, tu telewizja. 16.40 Studio Mł. 17.15 Interstudio. 17.45 Sonda: Alarm. 18.15 Raj zwierząt — film przyr. 18.50 Radzimy rolnikom. 19.00 Miś Uszatek. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.30 Pogoda dla bogaczy — ser. ameryk. 21.25 Wszystko za wszystko. 22.25 Dziennik. 22.40 Szuflada.

Środa 17 I — 14.30 W drodze do nowego. 15.15 Pr. dnia. 15.20 Nurt — naucz. pocz. 15.50 Obiektyw. 16.10 Dziennik. 16.30 Dzień dobry, tu telewizja. 16.40 Entliczek-słowniczek. 17.05 Los. Małego Lot. 17.30 10 minut — teletur. 17.40 S. Karpiński „Poemat warszawski" — wid. poetycko-muz. 18.05 Skarbiec. 18.35 Między nami jaskiniowcami — ameryk. ser. 19.00 Przygody Rozbójnika Rumcajsa. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.30 S. Grzesiuk „Boso, ale w ostrogach". 22.10 X Y Z cz. I. 22.40 Dziennik. 22.55 X Y Z cz. II.

Czwartek 18 I — 10.00 Dla kl. II lic. J. pol. 15.15 Pr. dnia. 15.20 Co dalej maturzysto? 16.10 Dziennik. 16.20 Dzień dobry, tu telewizja. 16.40 Czwartek TDC. 18.15 Kartki z poligonów. 18.50 Radzimy rolnikom. 19.00 Wiewiórka Flic. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.30 Columbo — ser. ameryk. 21.50 Pegaz. 22.35 Dziennik.

Piątek 19 I — 11.05 Dla kl. I—III lic. Wych. tech. 15.05 Red. szk. zap. 15.15 Pr. dnia. 15.20 NURT — psych. 15.50 Obiektyw. 16.10 Dziennik. 16.20 Dzień dobry, tu telewizja. 16.40 Piątek z Pankracym. 17.05 Klinika zdrowego człowieka. 17.50 Jedenaste przykazanie — odc. III ser. CSRS. 19.00 Osiołek poznaje świat. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.30 Muzyka dla Warszawy. 21.00 Dobre rady doktora Kudry — czechosł. kom. 22.15 Świat, ludzie, idee. 22.45 Dziennik. 23.00 Studio Gama przedstawia: Kogiel mogiel.

Piątek 12 I — 7.35 Film fab. 17.10 Spektakl. 17.45 i 19.35 Błękitny płomyk.

Sobota 13 I — 9.50 Koncert zesp. dziecięcych. 11.25 Spektakl. 15.00 W świecie zwierząt. 17.30 Film fab. 21.10 Śpiewa G. Karowa.

Niedziela 14 I — 9.00 Film fab. 12.00 Spektakl. 15.00 Klub film. 16.00 Panorama międzynar. 16.45 Film anim. 17.05 Balet. 17.30 Wieczór humoru. 19.35 Konkurs młodych wykonawców.

Беларуская радыёперадача: **субота, 12.05 — 12.25 (UKF).**

Białowieża Mężczyzna z białym goździkiem — szwedz. 14. Barocco — fr. 16—17. Azyl — pol. 18—19. Odrażający, brudni, źli — wł. 20—21.

Bielsk Podl. Ifigenio — grec. 15. Kuzynka Angelika — hiszp. 16—17. Znaki zodiaku — pol. 18—19. Pocałunki z Honkongu — fr. 20—21.

Czeremcha Mam 19 lat — NRD 16—17. Szacowni nieboszczycy — wł. 20—21.

Czyże Rozumiemy się bez słów — czes. Zdrajczyni — radz. 17—21.

Gródek Barocco — fr. 20—21.

Hajnówka Wyspy na Golfstrorio — USA 18—19. Wesela nie będzie — pol. 20—21.

Michałowo Nieme kino — USA 16—17. Miłość Adeli H. — fr. 18—19. Pokój z widokiem na morze — pol. 20—21.

Mielnik Cenny depozyt — fr. 17. Najlepsza kobieta mojego życia — czes. 20—21.

Milejczyce Azyl — pol. Niedokończony utwór na pianolę — radz. 17—21.

Narew Trochę nadziei — NRD. Goń mnie aż cię złapię — fr. 17—21.

Narewka Królowa pszczół — pol. Ofiara namiętności — hiszp. 17—21.

Nurzec Przyjaciele Eddiego — USA 16—17. Miłosne życie Budimira Trajkovicia — jug. 18—19. Zakręt — pol. 20—21.

Orla Bałwanek płynie do Afryki — NRD. Sprawa Gorgonowej — pol. 17—21.

Rajsk Na skraju lasu — czes. Pintea — rum. 17—21.

УСПАМІНЫ (2)

ПЕРШЫЯ ЎЗЛЁТЫ

1948 год. З працай у нас было дрэнна. Гарадоцкія тэкстыльныя фабрыкі знішчылі гітлераўцы. З пяці фабрык, якія былі да вайны, адбудавана была толькі адна. Працу ў ёй атрымала няшмат рабочых, рэшта даязджала ў Беласток. Жанчыны амаль не працавалі. Не было дзе. Тыя, што былі адзінымі карміцелькамі сем'яў, даробляла ў гаспадароў. Я працавала ў Гмінай радзе народовай. Вяла грамадскую апеку. Дзяліла сярод шматдзетных сем'яў і сірот маргарын і сухое малако. У часе канікул дадаткова вяла пры мясцовай школе паўкалонію. Шмат часу займалі сходы ў гуртках Лігі жанчын і ТПД. Ад імя аддзела ТПД была грамадскім апекуном прадшколля. Таму часта трэба было ездзіць у Беласток. На просьбе жыхароў пасёлка Станцыя-Валілы пачала захады вакол арганізацыі прадшколля ў гэтай мясціне. Словам, грамадскай працы па вушы.

Мая грамадская актыўнасць была ўганаравана. Пастановай Прэзідэнта Рэчы Паспалітай Польскай з дня 28 лютага 1948 года была я ўзнагароджана Бронзавым Крыжам Заслугі.

Надышлі канікулы, і зноў Інспектарат асветы даверыў мне паўкалонію. Гэтым разам я падрыхтавала з дзецьмі мастацкае відовішча на дзень 22 ліпеня. Называлася „Лясныя прыгоды“. Цудоўнае відовішча. Чаго там не было! Лясун і русалкі, баба Яга, жабкі, матылькі і многа-многа іншых рэчаў. Дзеці вывучылі свае ролі так добра, што непатрэбны быў ніякі суфлёр. Падзеі адбываліся ў лесе, дык на сцэне вырас лес. Касцюмы пашылі з паперы. Так былі апрацаваныя, так дасканала адлюстроўвалі постаці, што, калі занавес падняўся ўверх, публіка ахнула з захаплення. Калі закончылася прадстаўленне, апладысментам не было канца. Я плакала ад радасці.

За працай у гміне.

У мяне таксама былі малыя дзеці. Старэйшы сын з 1937 года нараджэння, малодшы — з 1940. Была ўдавой і адзінай іх карміцелькай. І, як цяпер памятаю, крыўдзіла іх. Пакідала адных у хаце, прымушала да „бабскай“ (як яны гаварылі) працы. Абы толькі дабіцца свайго, арганізаваць нешта. У кастрычніку пачала мяне мучыць новая думка — арганізаваць грамадскую бібліятэку. Павятовая рада ў большых цэнтрах арганізавала падобныя бібліятэкі, згадзілася і на бібліятэку ў Гарадку. Паехала я на двухтыднёвы курс бібліятэкараў у Белавежу. Вярнулася падбадзёраная і, закасаўшы рукавы, прыступіла да працы.

І зноў праблема. Дзе гэта змясціць? Гарадок паводле статыстыкі ў 40% быў знішчаны ваеннымі дзеяннямі і жыллёвы голад усім уеўся ў косці. Крыху просьбай, а крыху і загадам Гмінная рада пастанавіла змясціць бібліятэку ў фабрычнай святліцы. Я была першай бібліятэкаршай у Гарадку. Удзень працавала ў гміне, вечарам у бібліятэцы. Спачатку кніжак было няшмат, нешта каля 500. Даставілі іх нам з каталогам, так што праца была аблегчана.

Час не стаіць на месцы. Бібліятэкай пачала цікавіцца вёска. Трэба было арганізаваць на вёсцы бібліятэчныя пункты. У нашай гміне налічвалася 52 вёскі. Трэба было ехаць, куды? — не той час, хутчэй — ісці на вёску, шукаць кандыдатаў у грамадскія бібліятэкары (пасада без аплаты), вучыць іх уменню прапагандаваць кніжкі, ну і даставіць ім на пачатак крыху кніжак. Поўныя рукі работы.

1949 год. Працавала я цяпер гмінным рэферэнтам па ўчоту насельніцтва і вяла мясцовы ЗАГС. Учот арганізавала ад асноў, таму працавала часам па дванаццаць гадзін у суткі. Не магла цяпер, вядома, прысвячаць столькі часу, як раней, працы ў мастацкім гуртку і не вяла бібліятэку.

Аднойчы напаролася я ў сваім кнігазборы на „Збор драматычных твораў“ А. Астроўскага на рускай мове. Пагартала дакладна і асаблівую ўвагу звярнула на трагікамедыю „Даходнае месца“. П'еса ў пяці актах. Крыху даўгаватая. Вывучыла ў дэталях. Адкінула цэлыя два акты, а з імі і шмат дзеючых асоб. Скарацілa доўгія маналогі. Вучыліся роляў доўга. Урэшце, калі

(Працяг на стар. 4)

ВЯСЕЛЬНЫ СТОЛ

Вяртаюся да вясельнага стала. Што ж я ўбачыў на ім і што магу сказаць пра яго? Убачыў і магу сказаць вельмі многае. Вельмі ж шкада сталоў: гэта, напершае, яны, бедныя, аж гнуцца ад розгасці, многасці і цяжкасці вясельных страў. На іх было даслоўна ўсё, нават больш як усё. Там было: і варанае, і смажанае, і печанае, і паранае, і тушанае, і сушанае, і кручанае, і мароженае, і марынаванае, і салёнае і... — занадта бедная тэрміналогія нашай афіцыйнай кулінарыі, каб усяму гэтаму даць сваю назву. Прычым сама назва ўсяго тут не развязка. Бо возьмем, напрыклад, хлеб. Яго ж там некалькі гатункаў, да выбару: чорны, белы, гарадскі, вясковы і т. д. Чорны вясковы хлябец — гэта проста сімвал усіх вясковых урачыстасцей, можна сказаць, гвоздзь настольнай праграмы. Другім гваздзём з'яўляецца хрэн. Без хранянціны ў нас таксама нічога не адбываецца. Трэцім гваздзём з'яўляюцца спіртныя напіткі. І калі б мы хацелі гэтыя гвоздзі падзяліць па важнасці, то, безумоўна, гваздзём нумар адзін, або гваздзём гваздзей быў бы апошні гвоздзь. Бо паколькі без хлеба і хрэну можна яшчэ ўявіць сабе гасціну, то без водачкі ніяк. Калі б нават і адбылася, то была б яна напэўна апошняй у гэтай сям'і. Усе наступныя гасціны адбываліся б толькі ў сямейным кругу, бо госці больш не прыйшлі б. І правільна зрабілі б.

І расстаўлены гэтыя стравы на сталах не абы-як, а ў пэўным строгім парадку і форме. Усё тут мае сваё месца і свой парадак. І так, хлеб разложаны артыстычнымі пірамідамі. У кожнай пірамідзе маюць быць усе гатункі. Мясныя стравы — вялікімі кругамі, і таксама ў кожным крузе па некалькі гатункаў. Да гэтых страў дадаюцца яшчэ розныя аздобы. Да іх ідуць таксама роўнымі радочкамі розныя прыстаўкі, як ужо спамянуты хрэн, муштарды, марынаваныя і соленыя грыбчыкі, квашаныя агуркі і капусты, розныя памідоры і садавіна. Румяная рыбка, здаецца, проста праплывае па стале жывымі касякамі. Месца традыцыйнага караваю занялі рознакаляровыя пышныя торты. А завяршаюць усю гэтую багацейшую візуальна-пахавую кампазіцыю стройныя батарэі пляшак і сасудаў з рознымі напіткамі. Канешне, гэта толькі ў першай сваёй фазе ўсё так стройна выглядае. У далейшых ж на стале, так і каля стала, усё нарушаецца, перамешваецца да такой ступені, што ў апошняй фазе і намёку на першую няма. Ёмкасць пляшак і сасудаў, напрыклад, ім толькі вядомым спосабам трапляе да галярэт, капуст і іншых страў, а муштарды, капусты, агуркі і грыбчыкі — на хлебныя піраміды. Не гавару ўжо пра гасцей, якія стройнымі радамі заселі пры сталах, бо там бываюць яшчэ цікавейшыя камбінацыі. Адным словам, суцэльная абстракцыя. Прыпамінаецца мне, напрыклад, адна падобная ўрачыстасць. У адной з апошніх яе фаз упаў пад стол мой відэлец з вяндлінай. Я нагінаюся і, шукаючы яго пад сталом, выразна бачу, што сусед-вярзіла маёй Анфіскі, а напэўна хуліган і п'яніца, пераплёў пад сталом свае нажышчы з ножкамі Анфіскі. Вы бачыце, якія нахабнікі бываюць, што, здаецца, урэзаў бы (каб толькі быў упэўнены, што не будзе адбівацца) яго па п'янай мордзе, што толькі іскры ў вачах яго заблішчэлі б. Але дзе там, і думаць не хачу, з культурай у такіх напэўна на бакер, пачне адбівацца, і яшчэ як. А я яшчэ праз іго напаў потым на бедную Анфіску і гавару ёй, як магла дапусціць да такога, што аж панчохі новыя парвалі. Але аказалася (сама мне Анфіска аб гэтым сказала), што яна была ўпэўнена, што гэта мае ногі. Вось бачыце, якія небяспечныя бываюць апошнія фазы, што нейкі там цёмны тып можа падвесці нявінную кабеціну, ну і джэнтльмена, за якога я сам сябе лічу. Ад гэтага часу з выгаварамі я вельмі асцярожны. А прыпомніўшы гэты інцыдэнт, кожны раз я ад душы пасмяюся і Анфіска папарагоча. Але кінь-

(Працяг на стар. 5)

І БОЛЬШ, І ЛЕПШ

Мінула 25 год з таго часу, калі каля вёскі Фасты пад Беластокам распачалася будова найбольшага на Беласточчыне тэкстыльнага камбіната „Фасты“.

Зараз працуе тут звыш шасці тысяч рабочых, сярод якіх пераважаюць жанчыны. Дзейнічаюць 1000-асабовая партыйная арганізацыя і 900-асабовая маладзёжная арганізацыя ЗСМП.

У год камбінат выпускае мільён метраў атракцыйных, з багатай каларыстыкай і цікавымі ўзорамі дэкарацыйных, плашчовых, суконкавых, кашулёвых і пасцельных тканін. За мінулыя 25 год беластоцкі бавоўняны камбінат выпусціў звыш 200 000 тон пражы, 400 мільёнаў метраў сырых і 900 мільёнаў метраў гатовых тканін. На 40 мільярдаў злотых. Ён выпрацаваў свой уласны, непаўторны стыль узораў, у тым ліку і стылізаваныя народныя ўзоры. У свой час прадпрыемства выпусціла тканіну на занавескі з узорам паводле беларускіх матываў. Тканіна настолькі спадабалася пакупнікам, што „Фасты“ выпрадукавалі яе 1,5 мільёна метраў. Гэта быў рэкорд у бавоўнянай прамысловасці Польшчы, калі гаварыць аб прадукцыі аднаго ўзору. Цяпер найбольш прадукуецца плашчовых тканін з удзелам поліэстравага валакна.

Беластоцкія тканіны выдзяляюцца высокай якасцю. Двум вырабам прызнаны знак найвышэйшай якасці „Q“, а 20 іншым тканінам краёвы знак якасці „1“. Вырабы з фастаўскага бавоўнакамбіната прадаюцца ва ўсе куткі свету.

Прадпрыемства мадэрнізуецца і разбудоўваецца коштам 1,5 мільярда злотых. Усё дзеля павелічэння колькасці і якасці прадукаваных тавараў. Вельмі былі тут неабходны сучасныя, вельмі прадукцыйныя прадзільныя машыны. Частка з іх — гэта машыны, закупленыя ў СССР і ФРГ, аднак большасць — гэта машыны айчыннай прадукцыі, выпускаемыя на англійскіх ліцэнзіях.

У канцы мінулага года ў сувязі з 25-годдзем дзейнасці фастаўскі бавоўняны камбінат быў узнагароджаны Ордэнам Працоўнага Сцяга 1 класа.

Кіраўніцтва камбіната не забывае аб мінулым „Фастаў“. Нядаўна тут быў адкрыты пакой памяці прадпрыемства, паказваючы яго гісторыю.

Ад 1953 года працуюць нязменна: Надзея Авечка, Галіна Камінская, Анна Ярaслаўская, Галіна Валендзюк, Уладзіслаў Зайкоўскі, Сяргей Раманчук і многія, многія іншыя. Яны — жывая гісторыя беластоцкіх „Фастаў“.

Я. Ц.

С. Рыбі „Адлятаючыя птушкі“.

КЛОПАТЫ КНЫШЭВІЦКАГА КЛУБА

Памяшканне невялікае, адзін пакой немаладой ужо вясковай хаты. З дэкарацыі відаць дбайная рука клубовай: сценгазеткі, лозунг, малюнкі. Клуб селяніна перавезлі ў Кнышэвічы з Ласінян у 1974 годзе. Радасць моладзі, магчымасць праводзіць сходы для старэйшых. Радасць гэтая была аднак саламянай успышкай. Як чатыры гады існуе тут клуб, так ніколі, як нам сказалі, не пуставаў ён. Ці ў святы, ці ў будні поўна тут, аж сцены трашчаць. Людзі хочуць культурнай дзейнасці. Планавалі нават нейкі калектыў арганізаваць, каб змаглі павесяліцца доўгімі зімовымі вечарамі. Бяда аднак у тым, што зімой тут вясядзець немагчыма. Холадна, хоць ты сабак ганяй. Зуб на зуб не пападае.

— Потым як надыхаюць, то ўжо не так холадна, але адразу, то аж страх на крэсла сядаць, — гаворыць прысутныя. — Але от прывыклі, то і цягне вечарам пайсці. Тэлевізар паглядзець, пагутарыць.

Як вынікае са сказанага жыхарамі Кнышэвіч, на гэтую зіму ані крама, ані клуб не атрымалі вугалю. Палі — чым хочаш. Хочаш, каб было цёпла, прынось сваё. Дзіўна неяк бы выглядала, каб кожны з наведвальнікаў ішоў у клуб з вугалем або паленам у кішэні.

Наступная справа — гэта радыё. Ёсць тут радыёпрыёмнік, ёсць і тэлевізар. Тэлевізар, дзякаваць богу, яшчэ іграе, але радыёпрыёмнік з таго часу, як толькі перавялі ў Кнышэвічы клуб, маўчыць, як зачараваны. Часамі, як уключаць, дык як замычыць, як зараве, а што — разабраць не разбярэш.

— Колькі ўжо мы не звярталіся да ГСу ў Крынках, які нібыта апякуецца нашым клубам, а ім гэта, як з гускі вада. Як не рабілі нічога, так і не робяць каб наладзіць. А лічыцца, што радыё маем. Часамі, як нейкую патанцоўку пры пласцінках зрабіць, дык клубовая свой прайгравальнік мусіць прыносіць, — скардзіцца моладзь.

Што на гэта ўлады? А можа гэтакае нядбайства з'яўляецца лозунгам дзейнасці крынкаўскага ГСу? Калі так, дык дзіўным развіванне культурнага жыцця на вёсцы. Нешта зусім новае.

(мш)

Гмінныя навіны

ЯШЧЭ РАЗ АБ САКОЛІ

У „Ніве“ ад 24-31 снежня 1978 года была змешчана публікацыя пад загалоўкам „Напрыклад, у Саколі“ аб моладзі з маляўнічай пушчанскай вёскі (яна была падрыхтавана да друку ў пачатку лістапада мінулага года). Зараз падаем новыя факты з яе жыцця і дзейнасці.

Цяпер у мясцовым клубе прэсы і кніжкі разгарнуў сваю цікавую дзейнасць тэатр пры каве (гэта адна з самых новых форм дзейнасці драмгурткоўцаў) пад кіраўніцтвам Барбары Пахольскай, аб якой у папярэднім матэрыяле не ўспаміналася. Яна рыхтуе і ставіць на сцэне сучасны рэпертуар. Гэта вельмі цікавы занятак для ўсіх. У рамках гэтага тэатра кожны можа праявіць свае здольнасці як рэжысёр, акцёр і сцэнограф.

Варта ўспомніць і аб іншых пачынах тутэйшай моладзі. Яна сама зрабіла электрычнае асвятленне сцэны, абажуры і кінкеты ў зале клуба. Апрача таго, дзяўчаты і хлопцы адрамантавалі адрэзак мясцовай дарогі, давялі да канца справу пабудовы вулічнага электраасвятлення ды купілі аднолькавую нумарацыю на ўсе дамы. Як агульнавядома, не толькі клуб, але і ўсё акружаючае сведчыць аб тым, якія тут жыхары — ці яны дружныя і актыўныя.

ЖАНЧЫНЫ І ПАЛІТЫКА

21 лістапада мінулага года ў Заблудаўскай гміне пачаліся заняткі ў рамках школ грамадска-палітычнага абучэння жанчын у чатырох мясцовасцях. Дзве такія школы першай і трэцяй ступені дзейнічаюць у Заблудаве. Жанчыны на заняткі збіраюцца ў мясцовым клубе селяніна і ў канферэнцыйнай зале ў будынку гміннага ўпраўлення. У Рыбалах працуе школа другой ступені. Заняткі адбываюцца ў цэнтры „Сучасная гаспадыня“. У Зверках і Паўлах працуюць школы другой ступені з сядзібамі ў клубах агародніка і „Руху“.

ЖЫЛЛЁВЫ ПАСЁЛАК У ГМІНЕ

Дзякуючы дагавору паміж жыллёвым кааператывам і ГС у Міхалове ў гэтай гміне хутка расце новы жыллёвы пасёлак. 36 сем'яў жыве ўжо ў першым будынку, аддадзеным да ўжытку два гады таму назад. Вясною гэтага года заканчыцца пабудова другога блока, у якім будзе 18 кватэр. Сёлета пачнецца пабудова чарговага будынка на 24 кватэры.

Зараз міхалоўскі кааператыў налічвае 52 члены і 150 кандыдатаў, якія ўпісаліся ў чаргу на атрыманне кватэры.

У мінулым годзе жыхары Міхалоўскай гміны пабудавалі 29 аднасямейных дамоў, распачалі пабудову 57, а 21 жыхар атрымаў дазвол на пабудову дома. У самім пасёлку Міхалова ўжо раздзелены ўсе пляцы пад аднасямейнае будаўніцтва.

НАЙЛЕПШЫЯ Ў ГМІНЕ

У мінулым годзе ў Гарадоцкай гміне было 19 гаспадарак, уласнікі якіх пачалі спецыялізавацца ў найбольш адпаведных ім галінах сельскай гаспадаркі. У гэтым годзе ў жывёлагадоўлі пачалі спецыялізавацца 11 гаспадароў і ў раслінаводстве 8 гаспадароў.

Найлепш вядуць свае гаспадаркі: Мікалай Карпюк с. Арсенія са Страшава (ён спецыялізуецца ў гадоўлі малочнага быдла). Чэслаў Беляўскі з Верабʼёў (гадуе свіней) і Андрэй Завадскі з Залукаў (гадуе авечак). У 1977 годзе М. Карпюк прадаў дзяржаве 40 тысяч літраў малака (у мінулым годзе ён прадаў дзяржаве найбольш сярод гаспадароўаднаасобнікаў сельскагаспадарчых прадуктаў — на звыш 500 тысяч злотых), Ч. Беляўскі прадаў 9 360 кілаграмаў свінога жыўца і А. Завадскі прадаў 884 кілаграмы воўны. Гаспадары-спецыялісты карыстаюцца 17 уласнымі трактарамі, касілкамі, бульбакапалкамі, а нават 2 збожжавымі камбайнамі.

На пабудову інвентарскіх будынкаў перадарыя землеробы з Сафіполя, Залукаў, Гарадка і Мелешкоў узялі ў мінулым годзе ў гарадоцкім спудздзельчым банку 1 млн. 700 тысяч злотых крэдыту. Зараз новыя механізаваныя аборы будуюць Ян Гаплаўскі з Залукаў, Анатоль Дарашкевіч з Мелешкоў, Анатоль Лаўрыновіч і Аляксандр Галіцкі — абодва з Гарадка. (яц)

(Працяг са стар. 1)

Сярод туркаў

— Той, хто мае грошы, каб заплаціць у месяц нейкіх 3 тысячы лiраў.

Лір — гэта турэцкая манета. А 3 тысячы ліраў — гэта амаль палавіна месячнай зарплаты высокага ўрадніка.

На вакзале падбег да нас нейкі стройны малады мужчына і надзвычай радасна прывітаў нас на польскай мове:

— Я даўно ўжо чакаў вас! Калі ласка, за мной!

Я не паспеў і слова сказаць, як гэты мой нібы новы знаёмы і сябра схапіў чамадан, вырваў ад сыновай яе торбу і папёр да таксі. Я бег за ім і думаў: „Дзе я з ім пазнаёміўся?“ І сорамна было прызнацца, што я ніколі ў жыцці не бачыў гэтага маладога чалавека, які так ветліва прывітаў нас у чужым горадзе.

Таксіст імчаўся па вуліцы, запоўненай аўтамабілямі. Ззаду, спераду, з абодвух бакоў — усюды аўтамабілі. Адзін ад другога дзеляць лічаныя сантыметры. Абы што — пачынаюць трубіць. У галаве закружылася ад гэтага шуму і гоману.

— Ну, прыехалі, — заявіў малады чалавек і, заплаціўшы таксісту, пацягнуў нас у нейкую краму, дзе шыльда апавяшчала, што тут знаходзіцца **„Польскі склеп. Поляпін“**. Зараз прапанавалі нас, каб мы расселіся, пачаставалі вельмі араматным чайком, ну і тады прапанавалі выбіраць тавар, а так хвалілі, заахвочвалі, што проста сорамна было адмовіцца.

Пасля я пераканаўся, што „польскіх склепаў“ у Стамбуле — шмат. Ёсць крама „Вроцлаў“, ёсць і „Варшава“. Хутка мы з сыновай асталіся без граша пры душы і маглі толькі захапляцца горадам. Але і тут доўга мы не вытрымалі, перш за ўсё ад гэтага гоману, неймавернага руху, крыку, бегатні. Асабліва здзіўляла мяне тое, што вельмі многа дзяцей, зусім маленькіх, 10-12-гадовых хлапчукоў, занята тут гандлем. Прадаюць усё, што можна толькі сабе прыдумаць.

— Чаму яны ў школу не ходзяць? — запытаў я ўласніка крамы „Варшава“.

— А хто будзе іх карміць? — адрэзаў гэты турак і дадаў: — Дзеці ў нас абавязкова ходзяць у школу толькі да чацвертага класа, а далей як хочуць...

Не, даражэнькія, Турцыя не для мяне. Нават тыдзень часу я тут не вытрымаў. Хаця турэцкія кажухі — сапраўды першы сорт!.

Максім Нурэцкі

Даўнейшы сабор святой Сафіі, перабудаваны на мячэць, а цяпер тут музей, які можна паглядзець, заплаціўшы паўдолара, значыць 15 лiраў.

Язэп Маркоўскі

21 снежня 1978 памер Язэп Маркоўскі. Пражыў ён 71 год. Абарвалася жыццё нашага сябры, актывіста ГП БГКТ, былога старшыні гарадскога аддзела БГКТ у Беластоку і члена ГП БГКТ. Па меры сваіх магчымасцей унёс ён належны ўклад у развіццё і дзейнасць нашай арганізацыі, заслужыў на вялікую пашану сваёю паставаю, самаахвярнасцю, чалавечнасцю.

Не паспеў здзейсніць усіх сваіх планаў. Некалькі месяцаў таму назад, будучы ў рэдакцыі „Нівы“, гаварыў аб тым, што будзе пісаць успаміны. Яны багатыя. Давялося яму шмат перажыць. Ён — быў член Камуністычнай партыі Заходняй Беларусі, вязень канцэнтрацыйных лагераў у Майданку і Дахау. Жыццё яго бесперапынна было звязана з грамадскай дзейнасцю. Актыўным быў ён і ў сваёй партыйнай арганізацыі ПАРП і як член ЗБоВіД. За сваю шматгранную грамадскую дзейнасць быў узнагароджаны Кавалерскім Крыжам Ордэна Адраджэння Польшчы. **(МХ)**

(Працяг са стар. 3)

Заручаныя з песняй

выступілі, гледачы сказалі, што ігралі, як праўдзівыя артысты. Такая ацэнка заахвоціла нас да большай працы. Цяпер ужо ўсё часцей выбіралі мы салідныя пʼесы, салідных аўтараў: польскіх рускіх і беларускіх.

1950 год. Падрыхтавалі мы цікавую камедыю на польскай мове п.з. „Мундур сватэм“ (аўтара не помню). У Гарадку пастаноўка прайшла з вялікім поспехам. Бырашылі крыху падзарабіць па-за Гарадком. Паехалі ў Міхалова. Ад нас у Міхалова 9 км і мы нанялі фурманку. Калі ўязджалі ў гэтае мястэчка, перабег дарогу чорны кот, конь спалохаўся. панёс і моцна акалечыўся. Мы ўцалелі, толькі свае рэквізіты збіралі па ўсёй мастаўкой, а нават за платамі ў агародчыках. Каня трэба было лячыць і ўвесь даход з прадстаўлення аддалі на гэта. Словам, выйгралі, як Заблоцкі на мыле.

Дайшла новая грамадская функцыя. Стала я старшынёй бацькоўскага камітэта мясцовай школы. Трэба было ўдзельнічаць у педагагічных саветах, весці барацьбу з непісьменнасцю, наведваць сем'і дзяцей, сачыць за правільным падзелам дапамогі, якую даваў інспектарат асветы і г.д. і г.д.

(Працяг са стар. 1)

Броўск

Потым сюдою хадзілі атрады крыжакоў у свае грабежніцкія „райзы“ на Камянец, Свіслач і іншыя суседнія гарады. У апошнім такім паходзе ў гэтыя бакі 16 сакавіка 1410 года яны абрабавалі і спалілі Ваўкавыск. А ў тым самым часе якраз над Нараўкай ці Гвознай кароль польскі Уладзіслаў Ягайла і вялікі князь літоўскі Вітаўт палявалі сабе на пушчанскага звера! Ці часам не была гэта спроба крыжакоў зрабіць замах на жыццё караля і князя, якія былі амаль без войска? Відаць, крыжацкія шпіёны дарма хлеба не елі. У крыжацкай сталіцы дакладна было вядома, куды рашылі неўзабаве рушыць абʼяднаныя арміі Польшчы і Вялікага княства Літоўскага і што ўсю зіму воі Ягайлавы і Вітаўтавы тут, у вярхоўі Нарвы і Нараўкі, рыхтуюць харч для гэтага вялікага паходу. Але замах не ўдаўся! Чаму? Гэта адна з безлічы тых таямніц, што навечна скрыты ў чашчобе Броўска. А на іх і пазнейшыя часы таксама не паскупіліся. Возьмем хоць бы паўстанне 1863 г., калі сухія „груды“ сярод непраходных топеляў у пушчы бы-

Сядзіба надлясніцтва Броўск у Грушках.

ТАК БЫВАЕ...

Не задавайся з Хракоўскім, не будзеш мець клопатаў. Хто калі з ім падружыўся, бяды нажыўся. Ён заўсёды чорнай няўдзячнасцю заплаціць. Умее ён вярхом выехаць на кімсьці.

Так папярэджвалі сваіх сяброў тыя, што ведалі Хракоўскага, бо бываў ён такі ветлівы, такі добры і салодкі, што цяжка было сабе ўявіць яго як чалавека несправядлівага, мсцівага, грубіяна. Але тады ўжо было вядома, што ты яму патрэбны, што ад цябе чагосьці патрабуе або нават хоча выкарыстаць у нейкай сваёй справе. Працаваў ён на прадпрыемстве так, каб як найменш прылажыць сваёй сілы і каб як найбольш быць на лекарскім звальненні. На работу часта спазняўся, нягледзячы на тое, што жыў у вёсцы, адлеглай ад прадпрыемства няцэлых тры кіламетры.

Хракоўскі ў свой час дабіваўся, каб накіравалі яго на работу за граніцу. Хацеў зарабіць там добра (з гэтага прадпрыемства працавала некалькі чалавек за граніцай). Для атрымання такой камандзіроўкі неабходная была станоўчая характарыстыка з месца працы. Звярнуўся ён да дырэктара прадпрыемства з такою просьбаю. Але дырэктар Працэвіч цвёрда сказаў: — Не буду я крывіць душою. На добрую характарыстыку ты не заслужыў. За граніцай ты хутка можаш падарваць добрае імя польскага рабочага!

З гэтага часу Хракоўскі пачаў ламаць галаву над тым, як выкапаць яму пад нагамі дырэктара Працэвіча. Шматлікія яго пачынанні ў гэтым напрамку не давалі выніку. Дырэктар быў чалавекам сумленным, добрым спецыялістам і кіраўніком ды карыстаўся вялікім аўтарытэтам на прадпрыемстве. Яму зайздросціў яго наменснік Скрэт, які марыў аб тым, каб заняць яго крэсла. Вычуў гэта Хракоўскі і пачаў да яго падлізвацца. Вечаркам забягаць стаў на кватэру Скрэта і ўручаць жонцы то дзесятак яек, то слоік мёду, то курыцу, то свежанінку. І такім чынам знайшоў ён у асобе Скрэта саюзніка для здзяйснення сваіх чорных планаў. У праваакцыйны ўчынак уцягнулі яшчэ дзве асобы — дачку Хракоўскага, якая вельмі доўга не згаджалася, і яе будучага мужа, якога Хракоўскі зняволіў гарэлкаю і рознымі абяцанкамі.

Распачыналася лета. Прырода красавалася ў ліпеньскім сонцы. Суседняя вёска рыхтавалася да чарговай гадавіны Адраджэння Польшчы, у якой прадбачаны быў удзел прадстаўнікоў гэтага ж прадпрыемства. І наступіў той святочны дзень. Сабралася шмат людзей. З дакладам выступіў дырэктар прадпрыемства. Пасля афіцыйнай часткі распачалася забава. Закружыліся пары. Да дырэктара Працэвіча падышла маладзенькая, прыгожая дзяўчына і папрасіла яго да танца. Дырэктар чуўся ўганараваным тым, што яму, пажылому чалавеку, давялося танцаваць, як яму здавалася, з найпрыгажэйшай дзяўчынай сярод прысутных. А гэтая дзяўчына, Люся, і другі і трэці танец кружыцца з Працэвічам. А пасля запрапанавала яму пяцімінутны шпацыр па вясковай дарозе. Узяла Люся яго падручку і, сардэчна размаўляючы, выйшлі яны з натоўпу. Глядзелі на гэтую пару старэйшыя і малодшыя. Некаторыя нават зайздросна глядзелі.

— Такі дык пажыве, — гаварылі. — І на прадпрыемстве яго паважаюць, і ў нас тут маладзенькія прыгажуні яго забаўляюць.

Не прайшло і 15 хвілін, як раздаўся прарэзлівы жаночы крык у хваінах, па той дарозе, куды накіраваўся дырэктар з дзяўчынаю. У тым напрамку папёр малады чалавек. Цікаўныя таксама пабеглі. І што ўбачылі! Дырэктар Працэвіч з абдзёртым тварам, а да яго кідаецца з кулакамі малады чалавек, абкладаючы яго мацюгамі і ўсялякімі гадасцямі. Непадалёк стаіць плачучая дзяўчына з расчохранымі валасамі і раздзертай блузкай. Дырэктар, засланяючыся ад удараў прыбегшага маладога чалавека, распачліва тлумачыцца, што ён дзяўчыны не крануў, што яна сама кінулася на яго з пазурамі, пачала крычаць і рваць на сабе блузку. Прыйшло больш людзей. Недаверліва слухалі яны тлумачэнне Працэвіча. Глядзелі многія на яго як на знасільшчыка маладой, нявопытнай дзяўчыны. Ды сам Працэвіч чуўся як аплёваны. Гарэў ён ад сораму. Выціраў паабдзіраны твар і разбіты нос. Нехта падаў яму сваю хустачку, каб выцер кроў. А пасля яму быццам чымсьці заткала горла. Нейкі час не мог адазвацца.

У гэты час малады чалавек шаптаў Люсі: „Маладзец з цябе дзяўчына! Не пераймайся!“ Праз нейкі час з'явіўся бацька дзяўчыны і ўсе разам — утраіх адправіліся дамоў.

Наменснік дырэктара Скрэт пазваніў да ўлад аб тым, што здарылася. Назаўтра выконваў ён абавязкі дырэктара, таму што Працэвічам занялася міліцыя і пракуратура. Працэвіча пасадзілі. Не мог, не ўмеў ён апраўдацца.

У хаце Хракоўскага была вялікая радасць. Дабіўся ён свайго. Праз некалькі дзён вечаркам наведаў іх хату Скрэт. І тады пілі ўсю ноч і весяліліся. За ўдзел у вышэй апісаным зяцю і дачкі Хракоўскі дабавіў ім яшчэ 50 тысяч пасагу.

Міхась Сваяк

ЛІЧБЫ І ФАКТЫ

У Польшчы існуе 188 настаўніцкіх клубаў, у якіх дзейнічае 275 настаўніцкіх мастацкіх калектываў: харавыя, інструментальна-вакальныя і драматычныя. (Многія ўдзельнікі іх вядуць аматарскія калектывы ў сваіх школах). Клубы з'яўляюцца месцам таварыскіх сустрэч тых настаўнікаў, што вучаць, і тых, якія ўжо на заслужаным адпачынку.
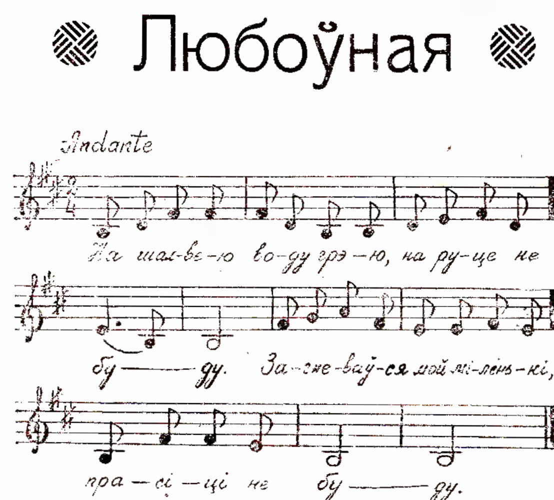
✲

Выдавецтва „Спорт і турыстыка“ на працягу 25 гадоў сваёй дзейнасці выпусціла 2124 загалоўкі кніг на тэмы спорту і турызму тыражом звыш 26 млн. экземпляраў. У бліжэйшыя гады выдавецтва выпусціць першую ў Польшчы энцыклапедыю спорту.

✲

У мінулым годзе ў Беластоцкім ваяводстве ў конкурсе „Шклянка гарачага малака для кожнага вучня“ найлепшыя дасягненні мела школа ў Агародніčках (гміна Супрасль). Другое і трэцяе месцы занялі: пачатковыя школы ў Арэшкаве (гміна Гайнаўка) і Іванках (гміна Нараў). **(яц)**

ФАЛЬКЛОР

Любоўная

На шалвею воду грэю,
на руце — не буду.
Загневаўся мой міленькі,
прасіці не буду.
Загневаўся он на міне,
я на его — двойчы.
— Ні сядай ты кала міне,
бо заплюю вочы.
— Ох, мая ж ты дзеўчынонько,
я ў цібе ўкахаўся,
а ты міне асудзіла —
я ні спадзяваўся.
А мая ж ты дзеўчынонько,
ні хочаш любіці,
то дай ты мне того зелля,
каб цібе забыці.
— Расце, расце тое зелле
блізко перэлазу,
як дам табе напіціce —
забудзеш адразу.
— Ой, я буду зелле піці,
кропелькі ні ўпушчу,
тады я цібе забуду,
як вочанькі сплюшчу.

Ад Антаніны Лясоты, 1901 года нараджэння, вёска Цісоўка гм. Міхалова, якая цяпер жыве ў г. Беластоку, запісаў 3 лістапада 1978 г. Мікалай Гайдук, мелодыю расшыфравала Людміла Панько.

лі дасканалым сховішчам для паўстанцкіх атрадаў. Потым іх слядамі хадзілі байцы з Беларускай рэвалюцыйнай арганізацыі ў пачатку дваццатых гадоў, а ў апошнюю вайну атрады савецкіх партызанаў. Яшчэ і сёння лясныя рабочыя паказваюць ва ўрочышчы Мырха груд, дзе выразна відаць рэшткі партызанскіх зямлянак. Хоць усе навакольныя вёскі, апрача мястэчка Нараўкі і вёскі Семяноўкі, акупанты зраўнялі з зямлёю, а людзей выгналі, змаганне з ворагам не сціхала — знішчэнне нямецкіх эшалонаў на лініі Нараўка-Свіслач было асноўнай заслугай партызанаў. Тут, на ўскраіне пушчы, фашысты расстралялі партызанскіх сувязных з вёсак Боўтрыкі і Альхоўка: Л. Боўтрыка, С. і Я. Галабурдаў, Раманчука.

Пасля вызвалення на папялішчы вярнулася ўсяго толькі палавіна ранейшых насельнікаў. Адбудавалася з вялікай натугаю, паволі стала на ногі. Але маладое пакаленне ўжо не глядзела на працу ў пушчы, як на заманлівы занятак: намнога цікавейшай і лепш аплачваемай аказалася работа ў міжнародным „сухім порце“ ў Семяноўцы, у цагельні ў Ляўкове, на фабрыках Гайнаўкі. Таму надлясніčы ў Броўску Мечыслаў Гайдук робіць усё магчымае і немагчымае, каб неяк выканаць заданні па дастаўцы драўніны на тартакі і цэлюлозныя заводы, лясны масіў ад розных шкоднікаў захаваць ды штогод пасадзіць маладога лесу на якіх 50-60 гектарах вырубаў і... зямлі з ПФЗ. Бо ў навакольных сёлах здадзенай прастарэлымі сялянамі за пенсію зямелькі ўсё прыбывае. Праўда, мясцовы СКР на чале з яго дырэктарам Кастусём Майсенем ляжаць ёй не дае. Не толькі сее і збірае спраўна, але і ўдала гадоўляй займаецца. На аблогах пасля колішняй вёскі Замошша заснаваў ферму авечак. Пасецца іх там ужо каля трохсот, а колькасць гэтая будзе павялічвацца. Але і пушча таксама не дрэмле...

Балоцістыя пушчанскія лугі над Гвознай ужо цалкам зараслі вербалозам ды асінай і замест колішніх касцоў ды грабельнікаў тут крулююць... бабры! Перагарадзілі рэчку некалькімі грэблямі, значны абшар лесу вылажылі, пабудавалі свае хаткі. І давялося леснікам усё пабярэжжа Гвознай пeратварыць у бабровы рэзерват-заказнік. Але бабрам гэтага мала — яны нядаўна перакінуліся на раку Нарву і там ужо заснавалі свае калоніі. Часцей пачалі паяўляцца зубры, асабліва вельмі небяспечныя старыя адзінокія бугаі. Цэлымі стадамі выходзяць на палеткі алені і дзікі, ёсць таксама і лосі. І ўсё хутчэй распаўзаецца на палі і лугі пушча...

Наведайце Броўск і не пашкадуеце.

Мікалай Гайдук
Фота аўтара

(Працяг са стар. 3)

ВЯСЕЛЬНЫ СТОЛ

ма ўжо гэта і не трацьма часу, а затрымаймася крышку на пляшках з найбольш працэнтнымі напіткамі. Дзіўная мода наглядаецца цяпер на вясковых урачыстасцях. На кожным такім стале выразна ўбачыце не адну якуюсь водку, а цэлы багаты набор — ад слабейшых, дапусцім, ратафій, праз тыя, якія маюць каласкі на сваіх спінах, а канчаючы спіртам на 70 і 95 градусаў. Моў, прашу, выбірайце самі, дарагія госці. І дарагія госці шчодрай рукой, але не заўсёды моцнай галавой, выбіраюць. А калі на такой урачыстасці маюць быць знатнейшыя госці, напрыклад з Беластока ці Варшавы, то абавязкова прыдбаць трэба і самагонкі, бо яны (ёсць такі погляд на вёсцы) найлепш яе любяць. У свой час, прызнаюся вам, я таксама прабаваў карчовачку, але не магу сказаць, што яна такая ўжо цудоўная. А такую вялікую любоў да яе гарадскіх трэба тлумачыць, бадай, не смакавымі і лячэбнымі якасцямі яе, а тым, што водачку гэтай маркі лічыцца не саромным прыхапіць з сабой на дарогу ці дадому адну-другую пляшку, што ўжо зусім не пасуе да манапалькі. Вось так больш-менш выглядае сучасны вясельны стол.

Піліп Саскі

Чаму я ўзяўся за крытыку

Лісту п.з. „Дзядзьку Квасу“, які змясціла „Ніва“ 1 кастрычніка м.г., удзяляю сур'ёзнае значэнне. Аўтарам жа з'яўляецца не абы чытач, а прадстаўнік „Беларускага парнаса“ і, згодна са зместам, палымяны прыхільнік моднай плыні. Ліст гэты ўсяцэла адлюстроўвае адмежаванасць моднікаў ад народа, што ўнушылі самі сабе сваю панадвоблачную вышыню, а тым самым гарантыю нетыкальнасці.

І так жылі-пажывалі, як у бога за пазухай, плавалі ў сваіх суб'ектыўных метафарах, як галушкі ў масле. Слупкуючы словы ні к сялу ні к гораду, складалі сабе — не чытачам — незразумелую паэзію. І адны другіх хвалілі.

У гэтай утапійнай асалодзе, магчыма, прабывалі б і да другога прышэсця Хрыста. Але нейк, бы з яснага неба, грымнула крытыка. Крытыка з боку непрадбачанага. Ад тых, што (паводле В. Шведа) пазбаўлены здольнасці пранікнуць у свет сучаснай паэзіі, даступнай толькі адукаваным. З-пад пяра нейкага дзядзькі Кваса, старэчы, селяніна, які ўсё жыццё корпаецца на сваіх загонах, топча гной вакол сваіх конікаў, каровак, свінак і знаецца на літаратуры, як свіння на смаку апельсінаў.

Мне здаецца, я не памыляюся, думаючы, што шырокія масы чытачоў, якія зацікаўлены развіццём нашай культуры, задаюць сабе пытанне: чаму за гэту справу (так важнага значэння) іменна ўзяўся селянін, а не высокаадукаваны літаратуразнаўца (у першую чаргу нехта з прадстаўнікоў нашага Парнаса)? Скажу шчыра, што над гэтым пытаннем мучыўся я асабіста не год, не два, а кільканаццаць год. У шасцідзесятых гадах, калі „Ніва“ пачала друкаваць вершы Яшы Бурша, мяне здзівілі і насцярожылі неспатыканыя стыль і форма. Чаму, думаю, „Ніва“ пускае на свае старонкі гэткую неразбярыху? Няўжо ніхто з чытачоў не выступіць з крытыкай? Сачыў год часу — дарма. Ніякіх водгукаў. Дасылаю свой сатырычны вершык. Без выніку. Чакаю цярпліва ізноў год часу. Становішча без змен, вершы Яшы Бурша друкуюцца нармальным парадкам. Водгукаў ніякіх. Не здаюся, даю натацыю адносна паэзіі Я. Бурша, даказваю яе бесперспектыўнасць, брыдоту. Пішу гнеўна, па-народнаму, дапускаючыся нават моцных слоў. У выніку атрымаў дулю пад нос: адказ у „Нашай пошце“, да якога аднёсся без крыўды, як да часовай неабходнасці. У доказ рэдакцыйнай рацыі з году ў год прыбывала твораў новай плыні, аж у палавіне сямідзесятых гадоў уліўся ў яе струмень небывалай сілы, бо амаль уся адораная моладзь.

Даведку аб існуючай рэчаіснасці атрымаў я ў дакладзе старшыні літаб'яднання „Белавежа“ В. Шведа, надрукаваным п.з. „Беларускі парнас у Народнай Польшчы“. Даклад з пачатку да канца пранізвае цвёрдая ўпэўненасць, што шлях нашай літаратурнай творчасці за мінулыя дваццаць год быў незаплямлена правільным. Я зрабіў вывад: чакаць крытыкі недахопаў з боку „Парнаса“ — дарэмнае марнаванне часу. Таксама дарма было б і чакаць, каб хто з многатысячнай масы чытачоў вясковага асяроддзя чапіў гэтую справу. Гэтаму няма дзіва. Бо як кажуць, „не знаеш броду — не лезь у воду“. Літаратуразнаўцаў у вясковым асяроддзі не знойдзеш і днём з агнём.

Гэ, думаю, кагосьці чакаць, то хутчэй дачакаешся смерці. Сабраўся з сіламі і напісаў яшчэ раз. Як і ў мінулыя гады, быў больш упэўнены, што рэдакцыя маю крытыку адкіне. Глыбока памыліўся. Рэдакцыя не толькі выказала згоду на апублікаванне маёй крытыкі, але і выразала мне маю „Палоску“. Час зрабіў сваё. Паразумнела, значыць, рэдакцыя. І я ўзрадаваўся гэтым і як думаў, так і выказаўся, не зважаючы на вынікі, якія ў хуткім часе паказалі сябе. Але аб гэтым праз тыдзень.

Дзядзька Квас

STEVIE WONDER

ФОТА ПА ЗАКАЗУ

Заказваў
Юрка Трачук

Сардэчныя тайны

Летам мінулага года я адпачывала на моры. Там і пазнаёмілася з Ромкам. Ён там пастаянна жыве. Увесь час мы былі разам. Калі вярнулася дамоў, думала толькі аб ім, з нецярплівасцю чакала ад яго пісьмаў. Але час ішоў, памалу пагасалі мае пачуцці, пачала я аналізаваць яго паводзіны. Гэта хлопец, які не вучыўся, нідзе не працаваў, бо ўсякая праца, якой кранаўся, хутка яму знудзілася. Веяла ад яго пустатой. Апрача прыгажосці, нічога вартаснага ў ім не было. А я пазнаёмілася нядаўна з Янкам. Гэта хлопец з майго мястэчка. Ён не такі прыгожы, але спадабаўся мне з характару. Спакойны, сур'ёзна думае пра будучыню. Працуе шафёрам на далёкіх трасах таму што, хоць гэта цяжкая праца, але добра платная. А мне ўжо 23 гады і пара таксама ўжо, калі хадзіць з хлопцам, то не так сабе, на жарты, але сур'ёзна думаць пра будучыню. Я ўжо пісьмаў Ромку не адпісвала, думала, зразумее і сам, у чым справа. А ён зрабіў мне неспадзянку — прыехаў. На шчасце, не было тады дома Янка. Прасядзелі мы да позняга вечара, ён пытаў, што здарылася, што не пішу. А я не ўмела адказаць, праўду сказаць не адважылася. Шкада мне было, што ехаў такую дарогу. Не хацела зрабіць яму прыкрасці. Ад'язджаючы, прасіў ён, каб пісала, і абяцаў яшчэ наведаць. Ад тае пары не маю спакою. Яшчэ не атрымала ад яго пісьма, але ведаю, што напіша. Што тады мне рабіць? Мой неспакой заўважыў Янка. І перад ім не магу вытлумачыцца, што са мной дзеецца. Зусім разгубілася. Прашу, Сэрцайка, падкажы, як паступіць.

Ірэна з С.

Ірэна! Мусіш сказаць Ромку праўду. Магла ты гэта зрабіць раней, у пісьме, і не дайшло б тады да спаткання. Цяжэй, напэўна, было вывяць гэта проста ў вочы, калі прыехаў. Але не адцягвай, напішы праўду ужо ў першым пісьме. Напрыклад, выходзіш замуж, ці штосьці падобнае. Гэта павінна канчаткова парваць вашую сувязь, а ты займешся хлопцам сур'ёзным, з якім ужо можна планаваць супольную будучыню.

Сэрцайка

Кансультацыя юрыста

ПЫТАННЕ: Н. меў выпадак у часе працы, у час якога быў знішчаны пінжак. У кішэні пінжака знаходзіліся грошы каля тысячы, якія загінулі ў час выпадку. Ці прыслугоўвае яму кампенсацыя за знішчаныя і загінуўшыя ў часе выпадку прадметы?

АДКАЗ: Працаўнік, у якога ў часе выпадку пры працы загінулі або былі пашкоджаны прадметы асабістага ўжытку, мае права да кампенсацыі. Яна вызначаецца паводле цаны закупу данага прадмета ў часе ўстанаўлення кампенсацыі, з улікам змяншэння вартасці праз карыстанне да часу выпадку. Н. мае права на кампенсацыю за знішчаны пінжак на вышэй пададзеных асновах. Іншая справа з грашмі, якія загінулі ў часе выпадку. Закон з 12 чэрвеня 1975 года аб належным з прычыны выпадкаў у часе працы і прафесіянальных хваробаў прадбачыць кампенсацыю за прадметы асабістага ўжытку або прадметы, неабходныя пры выконванні працы. Да гэткіх прадметаў грошай залічыць нельга. Таму прадпрыемства за грошы, якія загінулі ў часе выпадку, не адказвае, таксама як не адказвала б, каб, напрыклад, у часе выпадку ў часе працы загінуў або быў пашкоджаны фатаграфічны апарат, або радыёпрыёмнік, паколькі няма ніякай патрэбы браць з сабой на работу гэтыя прадметы.

Куток практычных ведаў

СТАРАПОЛЬСКІЯ СУПЫ

ГАРОХАВЫ СУП З КІСЛАЙ КАПУСТАЙ

На 1/2 кг касцей узяць валашчыну, 1/4 кг сухога гароху, 5 дэкаў капчонай грудзінкі, лыжку мукі, лыжку шмальцу, 3-4 зубкі часнаку, 2 літры вады, 0,75 літра вады, патрэбнай для намачэння гароху, 1/2 кг бульбы, 1/2 кг кіслай капусты, 2 цыбуліны, 5 дэкаў свежага сала.

Спаласнуты гарох намачыць у папярэдні дзень у летняй кіпячонай вадзе; назаўтра зварыць яго ў той самай вадзе і да той хвіліны, пакуль гарох не паглыне ўсёй вады. Зварыць навар з касцей, а працадзіўшы яго, дадаць сцертую на бурачанай тарцы гароднiну. Усё гэта зварыць, пасля чаго спалучыць з гарохам, заправіць засмажкай на шмальцы і муцэ, а закіпяціўшы, дадаць расцерты з солю часнок і падсмажаную грудзінку. Падаючы, дадаць да супу капусту, тушаную з цыбуляй і салам.

КВАСОЎКА

На 1/2 літра квасу з кіслай капусты ўзяць вялікі пучок валашчыны, 3-4 сушаныя грыбы, поўную лыжку мукі, столькі ж масла, соль па смаку, 1,5 літра вады, 10 дэкаў смятаны.

Памытыя сушаныя грыбы намачыць на дзень раней у кіпячонай вадзе, а назаўтра у той жа вадзе зварыць іх, пасля чаго пасячы. Зварыць навар з валашчыны, дадаць па смаку квас з капусты і закіпяціць. Дадаць пасечаныя грыбы разам з наварам, заправіць засмажкай з масла і мукі, а закіпяціўшы, зняць з агню і ўліць смятану. Падаваць з клёцкамі або варанай фасоляю.

ПІЎНАЯ ПАХЛЁБКА

На літр піва ўзяць 5 жаўткоў, 2 лыжкі цукру, 1/2 шклянкі малака, 5 дэкаў смятаны, 1 лыжку крухмалу, крыху солі і сцертага мускатнага арэха (мушкаталовай галкі).

Закіпяціць піва, заправіць крухмалам, змешаным з халодным малаком. Закіпяціўшы, зменшыць агонь, уліць жаўткі, расцертыя з цукрам і смятанай, яшчэ нейкую хвіліну памешваць на слабым агні, пакуль суп стане густым, але не дапусціць да таго, каб закіпеў. Заправіць па смаку соллю і мускатным арэхам. Падаючы, на талерках разлажыць нарэзаны даволі дробна белы сыр, заліць гарачай пахлёбкай.

Гаспадыня

Дарагі Астроне! Многім людзям ты памагаеш адгадваць сны, дык і я падумала звярнуцца да цябе з сваім дзіўным сном. Снілася мне, што я была быццам на вяселлі ў сваёй знаёмай. Калі выйшла з хаты, я ўбачыла, што недалёка ад гэтай хаты другое вяселле, там за сталом сядзіць хлопец, з якім я цяпер хаджу. Я ўбачыла, што ён мяне заўважыў і вельмі здзівіўся. Калі я вярталася з танцаў, я сустрэла яго на сходах у адной хаце. Ён быў вельмі зменены, быццам бы быў п'яны. Я тады сказала яму, каб ён ішоў разам са мною, але ён кагосьці чакаў. І вось з гэтай хаты быццам бы выйшла яго жонка. Тады

ВЕР-НЕ-ВЕР

ён мне сказаў, што ён ажаніўся, таму што яна так хацела. Яна была вельмі задаволена, узяла яго пад руку і пайшлі яны да вясельнай хаты. Потым быццам бы ён прыйшоў да мяне дахаты, а я рыхтавалася ехаць у школу. Ён мне памагаў апранууца. Я яму сказала, каб больш да мяне не прыходзіў, бо што падумае жонка аб гэтым. Але ён сказаў, што будзе да мяне заўсёды прыходзіць, гаварыў, што хоча з ёю развесціся, бо не цэнішча сваім жыццём. Я вельмі спяшалася на свой аўтобус і ён мяне праводзіў. Далей не памятаю. А можа гэты сон і не такі дзіўны, як мне здаецца?..

Ася

Ася! Сон сапраўды не аж такі дзіўны. Думаю, што звязаны ён з рэчаіснасцю і з тваёй боязню, што можаш страціць хлопца. Не перажывайся: у жыцці не мусіць якраз усё так улажыцца, як улажылася гэта ў тваім сне.

Астрон

Этнаграфічная акенца

Новае Ляўкова. *Фота Я. Целушэцкага.*

ТАЙНЫ ДРУГОЙ СУСВЕТНАЙ ВАЙНЫ

ПА СЛЯДАХ ЯНТАРНАГА ПАКОЯ

Стаяла лета 1942 года. Ліпень таго года надоўга запомніўся жыхарам Кенігсберга. Неба дыхала гарачынёй. Хто мог, уцякаў за горад. У наваколлі Кенігсберга было шмат цудоўных помнікаў і славутых курортаў, дзе можна было прыемна правесці адпачынак. Тут не адчувалася, што ўжо тры гады ідзе вайна.

Доктар Родэ прыйшоў на работу, сеў за пісьмовы стол і пачаў праглядаць „Кенігсбергер альгемайне цайтунг". На газетных старонках было шмат данясенняў аб поспехах нямецкай арміі. Гебельс запэўніваў, што падзенне Сталінграда не за гарамі.

Але не гэтыя паведамленні цікавілі доктара. У Гамбургу застаўся яго сын. З афіцыйных паведамленняў і па чутках Родэ ведаў, што ў апошні час горад часта бамбяць. Ён хваляваўся за жыццё свайго адзінага дзіцяці.

На другой старонцы газеты яго позірк прыкавала данясенне з Паўночнага фронту, дзе гаварылася:

„Фельдмаршал Кюхлер на подступах да Ленінграда... Нашы войскі ў Царскім Сяле — былой летняй рэзідэнцыі рускіх цароў, што перайменавана пасля рэвалюцыі ў Пушкіна... Царскае Сяло — гэта горад палацаў царскіх арыстакратаў, ён акружаны асабнякамі багацеяў, якія да першай сусветнай вайны прыязджалі сюды адпачываць.

Пасля рэвалюцыі Саветы ператварылі палацы ў музеі. Тут сабраны шматлікія каштоўныя помнікі культуры і мастацтва, якія бальшавікі не паспелі вывезці. Сярод розных калекцый асабліва цікавы так званы Янтарны пакой, нямецкі твор мастацтва, які ў 1715 годзе кароль Фрыдрых Вільгельм I падарыў цару Пятру I..."

Доктар Родэ задумаўся. Янтарны пакой!.. Усё жыццё ён марыў хоць бы раз убачыць гэты цуд. Вось калі б удалося перавезці пакой у Кенігсберг! Буйнейшы ў свеце музей янтараў стаў бы яшчэ багацейшым. Так, трэба дзейнічаць і да таго ж тэрмінова. Чаго добрага, пасля такой заметкі выдатны твор трапіць не ў тыя рукі. Прыедуць якія-небудзь блазнюкі з міністэрства культуры і забяруць пакой. Пазней ён будзе ўпрыгожваць кабінет Гітлера або салоны Герынга.

— Фрэйлен Розмары, — звярнуўся ён да сакратаркі, — злучыце мяне з Кохам. Скажыце яго ад'ютанту, што ў мяне да гаўляйтэра тэрміновая справа вялікай дзяржаўнай важнасці.

ГАЎЛЯЙТЭР ПАЧЫНАЕ ДЗЕЙНІЧАЦЬ

За пятнаццаць мінут да вызваленчага часу Родэ быў ужо ў кабінеце гаўляйтэра. Праз паўгадзіны расчыніліся дзверы кабінета Коха і з'явіўся сам гаўляйтэр. Гэта быў невысокі 46-гадовы мужчына, пра якога ва Усходняй Прусіі і ва ўсім рэйху хадзілі сапраўдныя легенды. Заўзяты нацыст, ён быў адным з прыбліжаных Гітлера.

Фюрэр аднойчы сказаў пра яго: „У Коха добрае вока, якое ніколі не падвядзе. Было сакрэтам паліпшыня, што гаўляйтэр, як ніхто іншы, умее выкарыстаць сваё становішча, каб павялічыць уласнае багацце. Калі ў 1928 годзе ён прыехаў у Кенігсберг, у яго за душой было пяцьдзесят пфенігаў. Цяпер ён быў ужо ўладальнікам некалькіх газет, заводаў, суднаў, вялікіх маёнткаў, асабнякоў, палацаў і мільённага багацця ў марках і доларах. Самая вялікая гасцініца горада „Парк атэль" таксама належала яму.

— Вітаю земляка і чым магу служыць? — Кох любіў падкрэсліць, што родам ён не з Усходняй Прусіі. І хоць Родэ быў ураджэнцам Паўночнай Германіі, а гаўляйтэр — Эберсфельда, што размешчан за трыста з лішнім кіламетраў на поўдзень у Верхнім Рэйне, ён лічыў дырэктара музея сваім земляком.

— У мяне да вас просьба, пан рэйхскамісар, — Родэ не жадаў называць Коха яго партыйным званнем. — Мне хочацца надаць Кенігсбергу больш бляску і ўзняць яго аўтарытэт сярод іншых гарадоў рэйха.

Ён дастаў з папкі газету.

— Прачытайце гэты артыкул, — ён паказаў на паведамленне з Царскага Сяла.

— Ведаючы ваша захапленне янтаром, — сказаў Кох, — я здагадваюся, што вам хацелася б атрымаць Янтарны пакой для свайго музея. Што ж за цуд, гэты Янтарны пакой? — запытаў ён.

Родэ расказаў Коху гісторыю пакоя, а ў канцы дадаў:

— Асабіста я ацэньваю гэты цуд прынамсі ў пяцьдзесят мільёнаў доляраў золатам.

Гаўляйтэр, які дагэтуль даволі раўна-

ТРЫБУНА чытачоў

Усім сваім карэспандэнтам, сімпатыкам і верным чытачам сардэчнае дзякуй за памяць і прысланыя святочныя і навагоднія пажаданні.

Трыбуна карэспандэнтаў і чытачоў

ВЯЛІКАЯ РАБОТА

Я даўней пісаў пра меліярацыю ў Плёсках, што зрабілі яе без толку. І вось работа пайшла поўным ходам, працавалі два экскаватары — адзін на галоўным рове, а другі абкопваў дарогу. Рабілі таксама праездныя масткі. Прывезлі бетонныя кругі на дарожныя праезды.

Міхал Кірылюк

АЎТОБУС САПРАЎДЫ НЕ ЕЗДЗІЦЬ

Да нас дайшла вестка, што перастаў ездзіць аўтобус з Цялушак у Беласток. Аб гэтым мы напісалі нашаму карэспандэнту, ніжэй падпісанаму, каб спраўдзіў на месцы, ці сапраўды яно так. Ніжэй яго адказ:

Даведаўся я аб курсе аўтобуса з Цялушак у Беласток. Я сёння ў Рыбалах і дапытаўся ў людзей, што гэты аўтобус сапраўды не курсуе амаль ужо месяц. Мне аб гэтым гаварылі жанчыны. Часам ён прыедзе ў Рыбалы і вяртаецца назад. А дарога ў Цялушкі добрая.

Міхал Кірылюк

ДАМАЛОТКІ

Ясь пайшоў на дамалоткі,
Малавата было водкі.
Што рабіці, дзе шукаці?
Йдуць да Тоська выпіваці.

Выпілі ў яго паўлітра,
Апанасу стала хітра.
Трэба, братцы, вам сказаці —
Пойдзем другую шукаці.

Ну, куды ж? Да каваля,
Заспяваем тра-ля-ля.
Тая жонка маладая,
Дык напэўна водку мае.

Тут каваль на ўсё згадзіўся
І да хаты ледзь ўваліўся.
Жонка крычыць із пасцелі:
„Чаго хочаш ты, халера?“

А каваль прыемна — гладка:
„Выпіць трэба, бач, з Ігнаткам.
Ты, Палашка, не круціся,
Хочаш крышку пахмяліцца?“

Як Палашка раззлавалась,
Каваля спаці пагнала,
А Ігнатка сам астайся,
Пахмяліцца не даждайся.

М. Лук'янюк

душна слухаў яго расказ, толькі пасля гэтых слоў ажывіўся. Ён ускочыў з крэсла і пачаў бегаць па кабінеце. Праз мінуту ён спыніўся ля століка, заастаўленага тэлефоннымі апаратамі, і набраў нейкі нумар.

— „Кенігсбергер Альгемайне цайтунг“? Злучыце мяне з галоўным рэдактарам. Гаворыць Кох, — дадаў ён, хоць сакратаркі і так добра ведалі яго голас.

А ў наступную мінуту Кох ужо даваў распараджэнні галоўнаму рэдактару:

— Аўтару паведамлення з Царскага Сяла прэмія ў дзве тысячы марак за цікавы рэпартаж. Далікатна намякніце яму, каб праз тыдзень, з перапынкам ў два дні, ён напісаў наступныя тры артыкулы пра Янтарны пакой. Няхай напіша аб небяспецы, што пагражае твору мастацтва; можна ўспомніць аб блізкасці фронту, паветраных налётах і савецкіх сабатажніках. Няхай напіша аб загадзе савецкіх улад знішчыць усё, што мае якую-небудзь каштоўнасць.

Вы ніколі не чулі пра такі загад? Нічога. Пакрытыкуйце кампетэнтныя органы. Так-так, абавязкова так і напішыце. Дык вось, паўтараю, пакрытыкуйце кампетэнтныя органы за тое, што дагэтуль яны не заняліся Янтарным пакоем і не вывезлі яго ў рэйх. Напомніце таксама, што ў арміі няма часу займацца помнікамі мастацтва.

(Працяг будзе)

ПРА СПОРТ У НАРАЎЦЫ

У Нараўцы адбыўся гмінны з'езд ЛЗС. Дэлегаты і запрошаныя госці звярталі ўвагу на неабходнасць арганізавання спартыўных спаборніцтваў, а таксама адпачынку для насельніцтва.

Найбольшым ЛЗСам у гміне з'яўляецца ЛКС „Лес“ у Нараўцы. У ім дзейнічаюць тры секцыі: футбольная, настольнага тэнісу і шахматная. Настольныя тэнісісты і тэнісісткі іграюць у ваяводскім класе „А“. Шахматысты былі першымі ў раёне ў барацьбе за „Залатую вежу“. Горш маецца справа з футбалістамі. Яны не маюць дзе іграць. Мясцовы стадыён у рамонце. Але кіраўніцтва ОСіР абяцае, што новы спартыўны сезон будзе на мясцовым стадыёне.

З'езд ацаніў дапамогу прадпрыемстваў ЛЗСу. Аказваецца, найбольш дапамагаюць чыгуначнікі з Семяноўкі, керамікі са Старога Ляўкова і гміннае праўленне. Іншыя так важнай працай з моладдзю не цікавяцца. А шкада!

Дэлегаты выбралі новыя ўлады. Прэзасам застаўся далей мгр Яўген Валкавыцкі, а дэлегатам на ваяводскі з'езд быў выбраны Павел Леўша.

А. З.

ПА ТЭНІСУ І ШАХМАТАХ

У Нараўскай гміне няма яшчэ зборнай гміннай школы. Зразумела, якія цяжкія ўмовы працы тут у школьных будынках. Няма ніводнай школы з гімнастычнай залай. А школ шмат, бо аж сем. Што рабіць з моладдзю зімой на ўроках фізкультуры? І вось настаўнікі пачалі арганізоўваць школьныя і міжшкольныя спаборніцтвы па настольнаму тэнісу і шахматах. Настаўнік Васіль Цімафеюк давёў дзяўчат і хлопцаў да перамогі ў раёне па настольнаму тэнісу. Сярод дзяўчат першай была Малгажата Драўноўская, а з хлопцаў Кшыштаф Асташэўскі.

Настаўнік Анатоль Герман заняўся шахматамі. Шахматысты перамаглі ў Гайнаўцы, Сямяцічах і едуць іграць у Беласток. Найлепшым з'яўляецца Аляксандр Смактуновіч.

Дырэкцыя школы і бацькі вельмі задаволены такімі поспехамі школы.

А. З.

Іван Кірызюк, Бельск. З новых вашых вершаў „Йдэ“ і „Час росчаравання“ будуць надрукаваны ў календары на 1980 год. Іншыя — у „Парнасіку“.

Тамаш Кірылаў, Легніца. „Вельмі дзякую за ваш ліст. Я паслаў запатрабаванне на тры беларускія кніжкі ў кнігарню ў Саколку. Ад лістапада 1978 года я выпісаў „Ніву“ і на ўвесь 1979 год. Выпісаў таксама „Ніву“ для майго знаёмага беларуса з Крулеўшчыны, які жыве цяпер у Чыкага. Там таксама жывуць беларусы. Няхай не забываюць пра бацькаўшчыну.

Хачу сказаць, што „Ніва“ — гэта газета на высокім узроўні. Тут усялякія артыкулы: літаратура, гісторыя, песні, парады, гумар, а нават сардэчныя тайны. Мне „Ніва“ лепш падабаецца, чым многія іншыя тыднёвікі. Думаю, што ў Чыкага „Ніва“ спадабаецца таксама маім знаёмым.

Прыміце маё самае высокае прызнанне за роднае зерне, якое сееце ў беластоцкую ніву. Ваша праца вельмі патрэбная, хоць вымагае шмат намаганняў. Я ўсё шкадую, што задалёка жыву ад вас. Шчыра кажу, у Легніцы адчуваю сябе самотна. Цудоўна адчуваю сябе ў Беластоку.

Учора дайшоў ужо да 104 старонкі маёй новай кніжкі „Над Дзвіной, над Одрай“. Пішу ў ёй пра польска-беларуска-рускую дружбу. Пішу аб глыбокай прывязанасці да роднай вёскі Сорыкі. Здаецца, што цэласць будзе на 250-280 старонак. Думаю на весну закончыць гэтую працу.

Нядаўна ў нядзелю ў тэлевізіі ішоў французска-польскі фільм „Бітва пад „Грунвальдам“. Там было сказана, што бацька Ягелы быў ліцвін, а маці русінка (беларуска). Вельмі мяне гэта зацікавіла і пацешыла. Вы напэўна пра гэта ведаеце.

Прашу ў далейшым давайце тэрміны беларускіх радыёперадач з Беластока. Яшчэ не злавіў іх па радыё, але думаю гэта зрабіць. Пакуль пацяшаюся, слухаючы пласцінкі Забэйды-Суміцкага“.

ДА КАЛЕГАЎ-ПІСЬМАНОСЦАЎ

Многа пішацца аб працы пісьманосцаў. Часта і дрэнна пішацца, што несістэматычна разносяць газеты, што не хочацца ім хадзіць па хатах і гэтак далей. Фактычна, ёсць пісьманосцы, якія вельмі нерэгулярна разносяць і „Ніву“ і таму адбіваюць чытачоў.

Многа залежыць у падпісцы данай газеты ад начальніка пошты. А ёсць такія самаахвярныя людзі. Для прыкладу падам начальніка пошты ў Старым Корніне Кірыла Кудэрскага і Лідзію Мікульскую ў Дубічах Царкоўных. Варты слоў падзякі дырэктар гайнаўскай паштовай акругі Мікалай Суліма. Ён кожны раз напамінае ўсім пісьманосцам, каб „Ніву“ лічылі адной з першых газет у сваёй падпісцы і каб лік яе заўсёды ўзрастаў.

Некалькі слоў пра сябе, і няхай ніхто не падумае, што хвалюся. Дык вось: на новы 1979 год выпісаў я 180 экз. „Нівы“ і ўсе гадавыя. Гэта значыць, што амаль у кожную хату будзе прыходзіць „Ніва“. Мо нейкіх дзесяць чалавек з майго раёна не выпісалі нашай газеты па розных прычынах. Я ўпэўнены, што кожны пісьманосец можа так пастарацца, абы толькі меў жаданне.

І зусім не цяжка мне насіць столькі газет па хатах, а наадварот — маю гонар, што гэта раблю, бо „Ніва“ мае вялікі аўтарытэт у людзей.

У некаторых пісьманосцаў адпала жаданне выпісваць газету таму, што цяпер не плоцяць правізіі. Але гэта ж дробязь! Рэдакцыя са свайго боку ўсім пісьманосцам, якія пастараліся больш у падпісцы, прызнае кожны год узнагароды. І такая ўзнагарода пераважна ў два разы даражэйшая, чым сама правізія была. Так што нічога не страчана. Таму, дарагія сябры пісьманосцы, не забывайцеся пра родную „Ніву“ і выпісвайце яе людзям як найбольш. Цвёрда прыміце гэты заклік.

Мікалай Панфілюк

СУСТРЭЧА ПАКАЛЕННЯЎ

У снежні з выпадку 30 гадавіны аб'яднання польскага рабочага руху адбылася гмінная Сустрэча пакаленняў, на якой былі ўручаны 11 кандыдацкіх білетаў партыі членам ЗСМП. У час сустрэчы камендант гарцэрскага гуфца ў Дубічах Царкоўных Лідзія Саевіч склала рапарт аб рэалізацыі гарцэрамі Гарцэрскага рапарту партыі.

На сустрэчы прысутнічалі ветэраны — члены ППР, якім былі ўручаны ганаровыя лісты і значкі. Былыя ППРаўцы ўспаміналі аб сваёй дзейнасці ў партыі. Сустрэча прайшла ў мілай, сяброўскай і сардэчнай атмасферы.

М. Панфілюк

НОВАЯ РАМІЗА

У Тафілаўцах, Дубіцкай гміны, нядаўна была аддадзена ў карыстанне святліца разам з рамізай. Усе работы як у сярэдзіне, так і звонку ўжо выкананы. Цяпер жыхары гэтай вёскі ў доўгія зімовыя вечары ці святам маюць куды зайсці. На 10 тысяч злотых ужо куплены розныя ігры, якімі карыстаюцца ўсе. Хутка будзе стаяць на сваім месцы і тэлевізар.

Спадзяемся, што і мясцовая моладзь не будзе драмаць, як дагэтуль.

Баявая пажарная ахова вёскі мае таксама сваё прыстанішча — рамізу, куды яны ўжо перанеслі ўсе пажарныя прылады і рэчы.

Найбольш сілы і ахвярнасці ў пабудову аб'екта ўнеслі Іван Роля — камендант аховы, Уладзімір Хіліманюк — прэзас і ўсе іншыя пажарнікі вёскі.

М. Панфілюк

Трагічны выпадак здарыўся на дарозе Гайнаўка-Бельск паблізу вёскі Хітра (Гайнаўскай гміны). Уласнай „Варшавай“ ехаў чалавек, які не меў права язды і, не захоўваючы належных правіл, абгнаў трактар. У выніку — уласнік „Варшавы“ загінуў на месцы, а яго пасажыры былі паранены, самаход разбіты.

На скрыжаванні вуліц Лешчыновай і Гаевай у Беластоку шафёр транспартнага „Ельча“ з прычэпай паслізнуўся і вывернулася прычэпа, а з яе выцекла 5000 літраў этэліны — страты на 51 000 зл.

ВІНАВАТА І ГМІНА

Восенню 1978 года ў „Ніве“ крытыкаваліся пажарнікі і моладзь з вёскі Тапаркі за тое, што яны абыякава адносіліся да распачатай ужо некалькі гадоў таму назад пабудовы ў сваёй вёсцы святліцы з рамізай. Адзін зруб не накрыты стаіць дагэтуль.

Даведаўся я цяпер, што і гміна ў Кляшчэлях тут многа вінавата, бо не дае патрэбных матэрыялаў і прызнаных грошай на пабудову. Пётр Патэюк — ініцыятар пабудовы рамізы часта сварыцца з гмінай у Кляшчэлях за такія іх адносіны да вёскі. Аднак яго сварка пакуль нічога не дае, бо працаўнікі гміны — людзі ўпартыя.

М. Панфілюк

ПАДЗЯКА ЗА ПРАЦУ

Заўсёды мілы момант у жыцці, калі хто-небудзь ацэніць тваю работу. Цёплыя словы ад гмінных уладаў у Нараўцы плылі да сеньёраў на сустрэчы ў гмінным цэнтры культуры. Улады дзякавалі за іх добрую працу ў мінулым і за сённяшнюю актыўную грамадскую дзейнасць.

Пенсіянеры дзяліліся сваім вопытам, дасягненнямі і недахопамі ў працы. Былі кветкі ад гарцэраў. Моладзь спявала песні і чытала вершы. Самыя актыўныя атрымалі дыпломы ад гмінных улад. Гэта былі: Максім Карпюк, Андрэй Трусевіч, Аўгіня Пацэвіч, Сцяпан Пучынскі, Адам Гугалка, Мікалай Базан, Ян Алеярчык, Сцяпан Немцуновіч і Грыша Пацэвіч.

Таксама кіраўніцтва мясцовых прадпрыемстваў дзякавала сваім пенсіянерам, жадаючы ім добрага здароўя.

А. З.

АДКАЗ НА НАШУ КРЫТЫКУ

Да публікацыі: „ТАЯМНІЧАЯ КРАМА Ў БЕЛАСТОКУ“, „Ніва“ № 47/1186 ад 19 XI 1978.

Адказвае: WOJEWÓDZKIE PRZEDSIĘBIORSTWO HANDLU WEWNĘTRZNEGO W BIAŁYMSTOKU.

W odpowiedzi na notatkę w sprawie „Tajemniczego sklepu w Białymstoku”, uprzejmie informujemy, że zamiast szyldu, który nie jest przewidziany, na szybie jest napis „WPHW” i podane godziny otwarcia sklepu.

Okna sklepu, podobnie jak w „Modzie Damskiej”, w „Modzie Męskiej” i szeregu innych sklepach nie są dostosowane do ekspozycji towarowej, jednakże zainteresowani mają bezpośredni wgląd do wnętrza sklepu.

Jednak przedsiębiorstwo uwzględniając cenną uwagę redakcji wykona napisy informacyjne na szybach okien wystawowych o oferowanym towarze do sprzedaży.

Z-ca Dyrektora
d/s Obrotu Towarowego
mgr Adam Stępniak

Да публікацыі: „ЯК РОБІЦЦА МЕЛІЯРАЦЫЯ Ў ПУХЛАХ?“. „Ніва“ № 47/1186 ад 19 XI 78.

Адказвае: BIAŁOSTOCKI ZWIĄZEK SPÓŁEK WODNYCH W BIAŁYMSTOKU.

Białostocki Związek Spółek Wodnych — Biuro w Białymstoku, informuje, że zgodnie z planem konserwacji roboty renowacyjne na rowie „A” hm 0+440—0+840 mb. 400 (wieś Puchły) przewidziane były do wykonania w roku 1978. W zakres tych robót wchodziło odmulenie cieku i umocnienie stopy skarp kiszką faszynową ⌀ 15 cm.

W miesiącu czerwcu zgromadzono potrzebne materiały i przystąpiono do wykonawstwa robót. Wysoki stan wody w rzece Narwi utrzymujący się przez cały sezon produkcyjny, nie pozwolił na wykonanie umocnienia na w/w rowie w dolnym odcinku (w zasięgu cofki rzeki Narwi). Pozostały górny odcinek został wykonany zgodnie z założeniami. Materiały, które były zgromadzone, składowane były prawidłowo i nie nastąpiło ich zniszczenie. Ponieważ z przyczyn obiektywnych nie można było zakończyć robót na rowie „A”, kiszki faszynowe przewieziono na obiekt Odrynki i tam je wbudowano.

Kierownik
mgr inż. Jerzy Paczkowski

Да публікацыі: „ВУЛІЦА Ў КАРЫЦІСКАХ“, „Ніва“ № 50/1189 ад 10 XII 78.

Адказвае: NACZELNIK GMINY W DUBICZACH CERKIEWNYCH.

Naczelnik Gminy w Dubiczach Cerkiewnych niniejszym informuje, że autor notatki widocznie nie był w Koryciskach i nie zna istniejącego stanu rzeczy.

Ulica, będąca w przebudowie, nie była w takim stanie, aby rolnicy musieli budować, jak pisze autor, „mostki i inne cuda” na dojazd do zagrody.

Dziwnym wydaje się stwierdzenie — cytuję „mieszkańcy swoje zrobili, każdy na przeciwko swojej posesji wykopał rów — i to wyszło na ich biedę”, albo „administracja niech ratuje swój honor”. Można by polemizować, kto powinien ratować swój honor? Na wizytację ulicy zapraszam autora. Jezdnia ulicy brukowanej została poszerzona, wyżwirowana i przygotowana do ułożenia asfaltowej nawierzchni.

Honorem naszym było, by w jednym roku wykonawca, któremu zlecono przebudowę — to jest Rejon Eksploatacji Dróg Publicznych w Bielsku Podlaskim, w pełni zakończył budowę wraz z ułożeniem nawierzchni. Jednakże z braku potrzebnych materiałów wykonawca w umowie zastrzegł, że w 1978 r. zostaną wykonane tylko prace ziemne, a ułożenie dywanika bitumicznego zaplanowano na 1979 r.

Naczelnik Gminy
Mikołaj Czykwin

Мудрая парада

Гоа вярнуўся ў пячору цямней за хмару і схапіўся за каменнае кап'ё...

— Старэйшына аблаяў мяне пры народзе! — у гневе закрычаў ён. — Гоа не даруе крыўды!

— За тое, што ты заб'еш яго, як казулю, племя не даруе табе, — папярэдзіла яго жонка.

— Добра! — ваяўнічы Гоа адкінуў кап'ё і ўзяўся за дубіну. — Тады я патрасу яго!

— Гэта не так лёгка зрабіць, як здаецца, — адабрала жонка дубіну.

— Будзем біцца на кулаках! — не здаваўся Гоа.

— Можаш і прайграць. На кулаках ён і крапчэйшы, — адказала жонка. — А племя не дае літасці бітым.

— Тады. — зароў Гоа, перабраўшы ўсе вядомыя яму спосабы помсты, — тады... я абвяшчу пры ўсіх, што ен сын сілы і шакала!

— Паслухай, Гоа! — не вытрымала нарэшце жонка. — Не будзь дурнем! Вазьмі лепш вунь кавалак мяса ад учарашняга палявання і заткні яму хутчэй рот. Я думаю, цябе ўсе зразумеюць...

Гоа моўчкі ўзваліў на плячо тушу казулі і лёгкай хадой выйшаў з пячоры.

В. Гілевіч

ЖОРСТКАСЦЬ

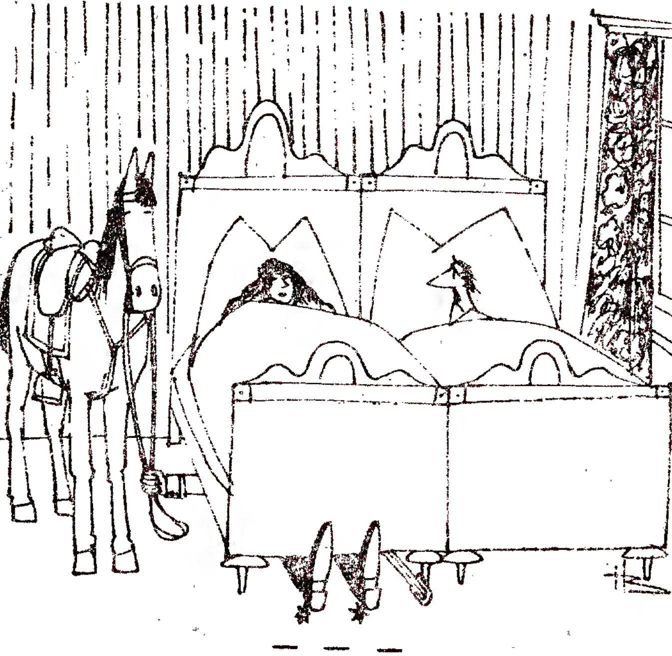
Моцна трымаючы яе ў руках, ён выбег на ярка асветленае месца. Азірнуўся па баках і прысеў, яшчэ мацней прыціснуўшы яе да сябе. Потым схіліў галаву і ўдарыў па ёй першы раз. Яна заплакала. Але хутка заціхла.

Тады ён зноў прыўзняўся, паглядзеў уверх і моцна ўдарыў па ёй другі раз... Хутка яго рукі, а заадно і ногі хадзілі ўжо ходырам, валасы нагадвалі лісце паўднёваафрыканскай пальмы, якое папала пад дзевяцібальны ўраган. А ён біў, біў... Ой, як яна ўсхліпвала, плакала і рыдала! Мне таксама да слёз было шкада яе. Але мне было шкада і сваіх грошай. Скурачаны, я працягваў сядзець на сваім месцы. Тое самае рабілі і суседзі: адны заціснулі вушы, іншыя заплюшчылі вочы. І сядзелі моўчкі, баючыся варухнуцца. А ён ужо біў з усяе сілы. Потым закінуў уверх галаву і пачаў выкрыкваць нікому не зразумелыя словы...

Мне яшчэ больш стала шкада гітару, якую спявак трымаў у руках. Я падхапіўся з месца і выбег з залы, не дагледзеўшы да канца эстрадную праграму.

Васіль Найдзін

З ЦЫКЛА „ХАВАЙСЯ!"

НІЎКА

З ПАЛІТЫЧНАЙ САТЫРЫ

Прэм'ер Штраўс прадстаўляе свой баварскі кабінет.

З „Весніка Задрыпоніі"
АДКРЫЦЦЁ

Нядаўна стала вядома, што вартаўнік Задрыпук насіў за пазухай не камень, а керамічную плітку для сваёй дачы.

НА ШЫРОКІМ СВЕЦЕ

Два мафіёзі ў Сіцыліі атрымалі заданне забіць трэцяга. Ён павінен быў з'явіцца ў шэсць раніцы ля ўваходу ў кафэ. Яны чакалі яго да васьмі.

— Спадзяюся, — сказаў адзін з мафіёзі, — з ім не здарылася нічога дрэннага.

✲

— Тры фунты стэрлінгаў за маю карціну? — пакрыўдзіўся пачынаючы мастак. — Ды вы што, смяецеся? Адно палатно каштавала мне даражэй!

— Так, але вы куплялі яго чыстым!

✲

Памёр стары фабрычны майстар па імені Кале. Сваякі нябожчыка не запрасілі на пахаванне рабочых, якія працавалі з ім шмат гадоў. Даведаўшыся аб гэтым, адзін з іх сказаў:

— Так, быў бы Кале жывы, нас бы абавязкова запрасілі...

ТРЫМАЙЦЕ ВУХА!
Каму прысвячаецца-той здагадаецца

ПЫТАННЕ АДНАМУ ПАЭТУ

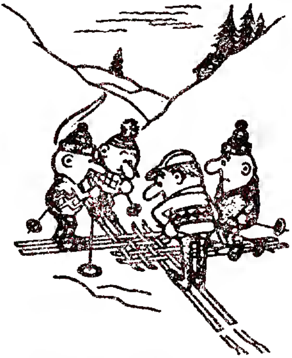
Адна трывога ў чэрап б'е,
Каб толькі на крыжы цябе
Сусветнай славы распіналі.
Задумайся ў журбе,
Прыстойны, —
Чытаць унук ці будзе твой
Цябе хоць у арыгінале?

Савось Авось

БО РЭДКАЯ

— Чаму гарэлка табе п'ецца,
Бо, бачыш, чарка зноў пустая?
— Таму, што рэдкая і льецца,
А каб была яна густая... —
Працягвае ён нараспеў, —
То я б яе, як кашу еў.

У. Мацвеенка

Без слоў.

Задрыпіісар апраўдваецца: — Каб мала пісаць, трэба шмат думаць.

ПРЫКМЕТА

— Зноў наш цудоўны сыночак выцягнуў грошы з майго бумажніка, — сярдзіта заўважыў муж.

— Чаму ты думаеш, што гэта ён? — уступаецца жонка. — Магчыма гэта я ўзяла?

— Выключана: там яшчэ сёе-тое засталося.

СПРОБА

Размова двух сябровак:

— Твой жаніх вельмі недалікатны. Пакуль ты гаварыла з ім, ён пазяхаў разоў пятнаццаць.

— Ён не пазяхаў, а спрабаваў мне адказваць.

МЫ І ДЗЕЦІ

Бацька носіць на плячах свайго Міколку.

— Во так каб і мяне насіў, як вырасцеш, — кажа бацька.

— Спыніцеся, тату, я злезу, — замахаў нагамі Міколка.

ГУМАР З БАРАДОЮ

Пан-абшарнік наняў для свайго сына настаўніка, які паходзіў з сялянскай сям'і. Вітаючыся з ім, пан пагардліва падаў яму адзін палец рукі.

— Вялікі гонар, пане! Цэлы палец для мяне зашмат, вось вам, пане, паўпальца здачы, — адказаў настаўнік, падаючы пану скручаную дулю.

З МУЗЫЧНАГА ЖЫЦЦЯ

Сумешчаны вузел.

АГУЛЬНАЯ СПРАВА

Бацька гаворыць сыну:

— Вучыся добра. Вучоба — гэта агульная справа як бацькоў, так і дзяцей.

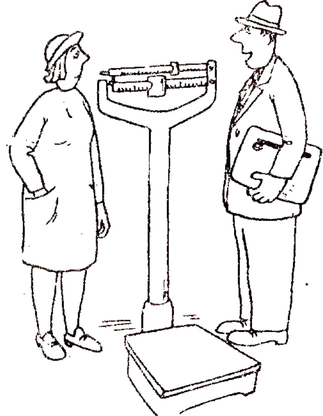
— Тата, — пацікавіўся сын, — а як ты вучыўся?

Бацька задумаўся, а потым прыкрыкнуў:

— Гэта не твая справа!

Сын усміхнуўся і сказаў:

— А ты ж гаварыў, што вучоба — гэта наша агульная справа.

— Надышла скарга, што вы абважваеце кліентаў...

Песні па заяўках

Па просьбе дзяўчат з Парцава змяшчаем песню

JASKÓŁKA

Słowa: Wisława Szymborska
Muzyka: Andrzej Zieliński

Kochali się w leszczynie,
pod słońcami rosy,
suchych liści i zieleni
nabrali we włosy.
Serce jaskółki,
zmiłuj się nad nimi.

Uklękli nad jeziorem,
wyczesali liście,
a ryby podpływały
do brzegu gwiaździście.
Serce jaskółki,
zmiłuj się nad nimi.

Odbicia drzew dymiły
na zdrobniałej fali.
Jaskółko, spraw by nigdy
nie zapominali.

Jaskółko, cierniu chmury,
kotwico powietrzna,
ulepszony Ikarze,
wniebowzięty fraku.

Jaskółko, kaligrafio,
wskazówko bez minut,
wczesnoptasi gotyku,
zezie na niebiosach.

Jaskółko, ciszo ostra,
żałobo wesoła,
aureolo kochanków,
zmiłuj się nad nimi.

Міжэ намі

Тармазі, з'язджаючы з глузду!

Курёзы

УЗНАГАРОДА ВЕРНАМУ... ВОРАГУ

Шасцідзесяцігадовы дэпутат англійскай палаты абшчын Уільям Гамільтон быў нямала здзіўлены, даведаўшыся, што каралева Лізавета ўзнагародзіла яго медалём „За верную службу" ў сувязі з 25-годдзем яе каранацыі. Справа ў тым, што Гамільтон ужо на працягу многіх гадоў выступае як заўзяты праціўнік манархіі і прытым часта ў вельмі рэзкіх выражэннях.

Чаму ж каралева ўдастоіла свайго ворага высокай узнагароды? Хацела задобрыць нястомнага праціўніка? Зусім не. Усё больш празаічна. Падвяла пунктуальнасць урадавых чыноўнікаў. Як заявіў прадстаўнік Букінгемскага палаца, паводле распараджэння каралевы ўсіх дэпутатаў, якія знаходзяцца ў палаце абшчын больш 25 гадоў, унеслі ў нагрдны спіс. Не забыліся і пра Уільяма Гамільтона.

У ТАНЦЫ СА СКОРАСЦЮ 32 КІЛАМЕТРЫ Ў ГАДЗІНУ

Быў фільм „Загнаных коней прыстрэльваюць". У надзеі зарабіць на жыццё сотні людзей пад музыку насіцца па танцавальнай зале. Той, хто „пратанцуе" такім чынам больш за ўсіх, павінен атрымаць прыз — тысячу долараў. Танцы „да ўпаду" і па сённяшні дзень папулярныя ў ЗША. Толькі сёння іх некалькі мадэрнізавалі.

Прадпрымальныя арганізатары такіх шоу ўспомнілі аб новым павальным захапленні амерыканскіх падлеткаў — катанні на роліках. І вось ужо да язды на скейтбордзе па вертыкальнай сцяне, скачкоў праз перашкоды прыбавіўся новы від забаў — танцы на роліках. У розных гарадах краіны адкрыліся спецыяльныя „рынгі". Сярэдняя скорасць танцуючых, паведамляе амерыканскі часопіс „Ньюсуік", дасягае 20 міль у гадзіну (прыкладна 31 кіламетр у гадзіну). Натуральна, што ў такіх гонках можа прыняць удзел не ўсякі. Яны і разлічаны на тынэйджэраў — моладзь, якая не дасягнула дваццаці гадоў.